

بِسْمِ تَعَالَى

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده علوم اداری

حسابداری صنعتی (۱)

نام استاد: آقای دکتر شمسانی

ماهیت حسابداری صنعتی: (حسابداری مدیریت) "Managerial Accounting"
 حسابداری صنعتی که گاهی اوقات حسابداری مدیریت نیز نامیده می شود به عنوان بازوی مدیریت
 در ارتباط با برنامه ریزی و کنترل فعالیتها تلقی می گردد.

تفاوت های حسابداری صنعتی با حسابداری مالی:

- ۱) هدف از تهیه و ارائه صورتها و گزارشات در حسابداری مالی و حسابداری صنعتی متفاوت است
 نظیر حسابداری مالی هدف از ارائه اطلاعات به تصمیم گیرندگان برین سازمان است ولی در
 حسابداری صنعتی هدف از ارائه اطلاعات به تصمیم گیرندگان درون سازمان می باشد.
- ۲) نوع گزارشاتی که در حسابداری مالی ارائه می شود محدود به صورت های مالی اساسی و یادداشت های پیوست
 می باشد در حالی که در حسابداری صنعتی اطلاعات و گزارشاتی که تهیه می گردد بستگی به نیاز
 مدیریت شرکت تجاری دارد.
- ۳) در تهیه اطلاعات (صورتها و گزارشات) حسابداری مالی استوار بر روی پذیرفته شده حسابداری (GAAP)
 باید رعایت شود ولی در حسابداری صنعتی استوار بر روی خاصیت رعایت نمی گردد.

تفاوت Cost و expense :
 ۱- Cost دارای منافع آن است ، در حالی که هزینه منافع آن ندارد
 ۲- منافع به تمام رده منتقل نشده است در حالی که منافع حاصل از تحمل هزینه منتقل شده است
 (در این حال هر دو هزینه اند)

تفاوت هزینه و زیان (Loss و expense) :
 ۱- هزینه ارادی است و مقدار در حساب به نفع غیر ارادی در ناخالص است
 ۲- هزینه منافع را در گذشته ایجاد کرده است در حالی که زیان در گذشته نیز منتقل به زمان نداشته است
 ۳- هزینه قابل تحمل است ولی زیان قابلیت تحمل چندانی ندارد
 ۴- هزینه ناخوش بیننده است در حالی که زیان تلخ و ناخوش بیننده است

Cost Allocation ، Cost Assignment ، Cost Driver ، Cost Object ، Costing

Cost Centre ، Cost tracing

Costing یا هزینه یابی :
 فرآیند تعیین بکای تمام شده کالا و خدمات می باشد از تعریف هزینه یابی می توان دریافت که برای هزینه
 به عنوان بخشی از حساب برای در محاسبه Costing تأکید دارد هم در وقت تولید و هم در وقت
 خدماتی می تواند بکار آید

Cost Object :

چیزی که در هزینه یابی ، دنبال تعیین بکای تمام شده آن هستیم ، اصطلاحاً Cost Object نام دارد
 بنابراین مرفوع هزینه یابی ممکن است یک پروژه ، یک فعالیت ، یک محصول ، یک مشتری و غیره باشد
 و امثال آن باشد

معمولاً در حساب برای منفی نوشته = تولیدی ، مرفوع هزینه یابی محصول یا کالاست . در حساب برای تسخیر مرفوع
 مرفوع هزینه یابی معمولاً یک واحد بخش یا دپارتمان است

Cost driver یا عامل هزینه یابی خاص فعالیت :

عاملی است که باعث تغییر در Cost یا هزینه می شود . معمولاً Cost driver را تعداد محصول ، تعداد ساعت

تعداد روز کاری، تعداد پرسنل، سطح زیر بنا و امثال آن می دانند. گویا در روش سربست ترکیبی که تعداد سربست با تعداد ساعات کار را به عنوان Cost driver در نظر می گیرند ولی باید توجه داشت که حتی در سربست سبک بودی موقوتاً مختلف از Cost decision است. استفاده شود.

Cost Center یا مرکز هزینه:

جایی است که مسئول کنترل هزینه چیزی مربوط به خود باشد. معمولاً هزینه این مرکز مجزا از سایر مراکز می باشد و مدیر هر قسمت یا بخش مسئول هزینه های مربوط به آن بخش است.

Controllable Cost:

هزینه های قابل کنترل، هزینه هایی است که مسئول یا مدیر یک مرکز هزینه می تواند در میزان آنها تغییر ایجاد کند؛ به عبارت دیگر هزینه هایی است که مدیر قادر به کنترل آنهاست (که این هزینه ها، هزینه های متغیر هستند) مثل هزینه مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و هزینه سربست متغیر. (که در Variable cost)

Uncontrollable cost:

هزینه هایی است که مدیر نمی تواند آنها را کنترل کند (البته در کوتاه مدت) مثل هزینه های اجاره، استهلاک و غیره.

مسئولیت سربست (Responsibility Accounting)

بحث اصلی در این حسابداری اینست که مدیران بخشها باید پاسخگو برای هزینه هایی باشند که در کنترل آنهاست و واضح است که آنچه در کنترل مدیران بخشهاست هزینه های قابل کنترل است. در حسابداری سربست به دنبال این موضوع هستیم که مدیران بخشها را تحت تا چه حد در کنترل هزینه های قابل کنترل موفق بوده اند. در حسابداری سربست تا کسی زیادی بر تفکیک هزینه های قابل کنترل و غیر قابل کنترل می شود؛ زیرا بدلیل هزینه های غیر قابل کنترل نمی توان مدیران بخشها را تنبیه کرد.

Cost Allocation

تخصیص هزینه - ره گیری هزینه
 Cost Tracing
 تقسیم هزینه
 Cost Assignment

در سیستم های حسابداری صنعتی معمولاً دو قسمت یا دو نوع فعالیت وجود دارد:

- ۱- انباشت هزینه Cost Accumulation در این قسمت هزینه ها جمع آوری و تعیین می گردند.
- ۲- تخصیص هزینه Cost Allocation در این قسمت هزینه ها از منبعی که در آنجا هزینه ها به تخصیص داده می شوند.

تخصیص هزینه از طریق مستقیم و نامرئی هزینه‌ها را مستقیماً در هزینه‌ها تقسیم با هم اختلاف دارند
 تخصیص هزینه ممکن است از طریق *Cost Tracing* (ره‌گیری هزینه) یا *Cost Assignment* (تقسیم هزینه)

صورت گیرد:
 هزینه‌هایی که قابل ره‌گیری هستند اصطلاحاً هزینه مستقیم (*direct cost*) نامیده می‌شوند و
 هزینه‌هایی که قابل ره‌گیری نیستند و تخصیص آنها باید از طریق تقسیم صورت گیرد هزینه غیر مستقیم (*Indirect Cost*)

مثال: فرض کنید یک تیم مسافرت می‌روند و در طول مسیر ناهار صرف می‌کنند و غذای برای دیگران می‌خرند و فرزند
 و در ضمن برای مسافرت از اتوبوس استفاده کرده‌اند

در این مثال، هزینه غذای هر کس قابل ره‌گیری است در نتیجه هزینه مستقیم است و از آنجا که برای اتوبوس
 به این صورت است یعنی هزینه هر نفر را از طریق تقسیم کردن به دست می‌آوریم پس هزینه غیر مستقیم است
 در مورد خرید روغنی هم می‌توانیم شخص خود را که هر کس بر آن روغن چرب چه میزان هزینه کرده است به هزینه مستقیم است
 هزینه در یک مکانی که توزیع هم جزء هزینه‌ها غیر مستقیم است

حالا اگر مثال تولید کنند را در نظر بگیریم در تولید آن این هزینه‌ها را خواهیم داشت:

مواد	دستمزد	هزینه برق	مواد دیگر	حقوق سربازان	تعمیرات
هزینه‌های مستقیم تولید		هزینه‌های غیر مستقیم تولید			

هزینه مستقیم:
 هزینه‌هایی هستند که ره‌گیری آنها با توجه به هزینه‌ها یا از نظر اقتصادی عملی است و در تولید چندین محصولی چوبی
 برای چوب و دست‌ساز کارگری که عملی را تولید می‌کند به عنوان هزینه‌های مستقیم تلقی می‌کنند

هزینه غیر مستقیم:
 هزینه‌هایی هستند که ره‌گیری آنها با توجه به هزینه‌ها یا از نظر اقتصادی عملی نیست و تخصیص آنها از طریق تقسیم
 صورت می‌گیرد؛ هزینه برق کارخانه، هزینه حقوق سربازان، هزینه استهلاک ماشین‌آلات تولیدی، مواد دیگر و...
 هزینه غیر مستقیم تولید هستند

توجه: مستقیم یا غیر مستقیم بودن جزء ذات و ماهیت هزینه‌ها نیست
 از لحاظ اقتصادی عملی بودن نیست: *Economic Feasible*

- ۱- فرزند منافع بر مخارج $(Benefit > Cost)$
- ۲- موضوع اهمیت داشته باشد $(Materiality)$
- ۳- مربوط باشد $(Relevance)$

در باره ی هزینه های تولید که از طریق این روش می توان به دست آورد
 هزینه کلنت در یک شرکت مستقیم تلقی شود و در شرکت های غیر مستقیم یا غیر مستقیم بودن به موقوفه
 هزینه یابی انتخاب شده بستگی دارد و تا تعیین موقوفه هزینه یابی ممکن است هزینه ای را که قبلاً غیر مستقیم را
 به عنوان مستقیم دسته بندی کرده بود با هم ادغام کند.

مثال: هزینه اجاره ملل یک بخش تولیدی زمانیکه در موقوفه هزینه یابی بخش ی باشد هزینه مستقیم است یا غیر مستقیم؟
 هزینه اجاره ملل همان بخش تولیدی نیست بلکه برای آن بخش (موقوفه هزینه یابی) که با محصول است
 مستقیم است یا غیر مستقیم؟ غیر مستقیم.

انواع هزینه های مستقیم:
 از آنجاییکه در روش تولیدی مواد موقوفه هزینه یابی محصول است هزینه های مستقیم را به دو بخش تقسیم می کنند:

- ۱- مواد مستقیم (Direct Material) - ۲- دستمزدهای مستقیم (Direct Labor)
- بجز هزینه های مستقیم فوق بجا ی اولیه (Prime cost) گویند
 هزینه های غیر مستقیم:

هزینه های غیر مستقیم تولید را مجموعاً هزینه های سربار اولیه (Overhead) می گویند.
 مجموع دستمزدهای مستقیم و سربار را هزینه های تبدیل یا بجا ی تبدیل (Conversion Cost) گویند.
 بنابراین اشتراک بجا ی اولیه و بجا ی تبدیل، دستمزدهای مستقیم است.

طبقه بندی هزینه ها: (Cost Classification)

- ۱- طبقه بندی بر اساس ماهیت هزینه
- ۲- " " " " رفتار آنها (هزینه)
- ۳- " " " " عملکرد مدیریت
- ۴- " " " " کل یا متراکم بودن هزینه ها
- ۵- " " " " دوره های انتفاع آنها (زین)

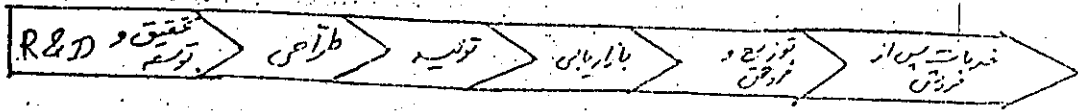
① طبقه بندی بر اساس ماهیت هزینه:

الف- هزینه محصول ب- هزینه دوره

الف) هزینه های محصول هزینه هایی است که بجا ی آنها شده و نسبتاً دائمی و ثابت است. این هزینه و جزئیات آن
 تابع هدف هزینه یابی است. محصول از ابتدا تا انتهای یک فرآیند را می گویند که اصطلاحاً

زنجیره ارزش (value chain) می گویند. این زنجیره در نمودار زیر نشان داده شده است:

اینکه از این زنجیره ۴ حلقه ای، گنجانید هزینه محمول است. لیکن، هر یک هزینه ای دارد؛
 هر یک از هزینه ها به نسبت بزرگی باشد. کل هزینه های مربوط به این زنجیره، هزینه محمول است. زمانیکه مقاصد مالی
 مدنظر است (در اینجا) هزینه محمول را سه عامل اول تشکیل میدهد و زمانیکه گزارشگری مالی مدنظر است
 هزینه محمول را فقط هزینه ها تولید (مواد مستقیم، دستمزدها مستقیم و سایر...) تشکیل میدهد.
 چون در دین حساباری هزینه I بیشتر باشد بر آن بخش از حساباری منعقد است که با حساباری مالی در ارتباط
 است، هزینه محمول را صرفاً هزینه های تولید آن می دانیم

(ب) این نوع هزینه ها برخلاف هزینه های محمول از نوع Cost نیستند، بلکه عمدتاً expense محاسبند.
 این نوع هزینه ها مانع آن ندارند و شامل هزینه های توزیع و فروش و هزینه های اداری و تسهیلاتی می شوند.

① طبقه بندی برای من عملکرد مدیریت:

بر این اساس هزینه ها را به ۳ دسته تقسیم می کنند:

- (۱) هزینه های تولید
- (۲) هزینه های توزیع و فروش
- (۳) هزینه های اداری و تسهیلاتی

② طبقه بندی برای من کل یا متوسط بودیم:

- (۱) هزینه کل
- (۲) هزینه متوسط یا هزینه هر واحد

③ طبقه بندی برای من دوره های انتفاع از هزینه:

در این مبنا، هزینه ها به دو دسته تقسیم می شوند الف) هزینه های جاری (ب) هزینه های سرمایه ای

الف) هزینه های هستند فقط به یک دوره نفع می رسانند مثل هزینه توزیع و فروش، هزینه اداری و تسهیلاتی

ب) دارایی مانع آن نیز هستند. دارایی های ثابت نوعی هزینه های سرمایه ای هستند.

به هر دو هزینه سرمایه ای مانع خود را از دست میدهند؛ بخش از دست رفته آنها به عنوان هزینه جاری طبقه بندی می گردد؛ مثل هزینه استهلاک. هزینه جاری از نوع expense هستند هزینه سرمایه ای از نوع Cost.

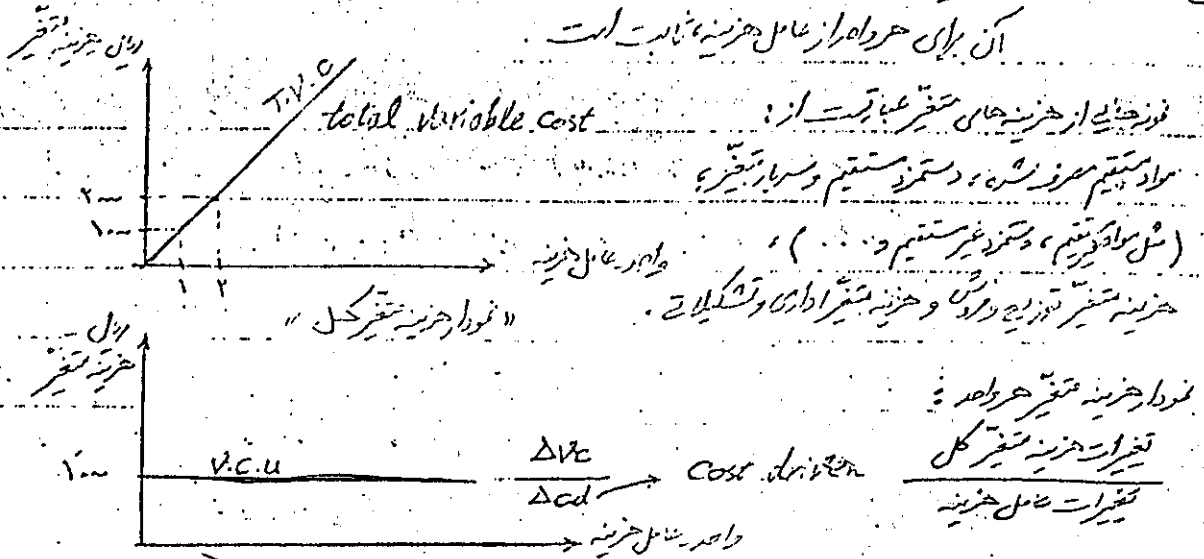
④ طبقه بندی برای من رفتار هزینه:

منظور از رفتار هزینه، ممکن است عمل هزینه ها، نسبت به تغییرات عامل هزینه است. از این دیدگاه هزینه ها را به
 سه دسته تقسیم می کنند:

الف) هزینه متغیر (Variable Cost) - هزینه ثابت (Fixed Cost)

ج) هزینه نیم متغیر (Semi Variable Cost)

الف) هزینه متغیر: هزینه‌هایی هستند که میزان کل آنها در اثر تغییرات عامل هزینه، تغییر می‌کند ولی نرخ آن برای هر واحد از عامل هزینه ثابت است.

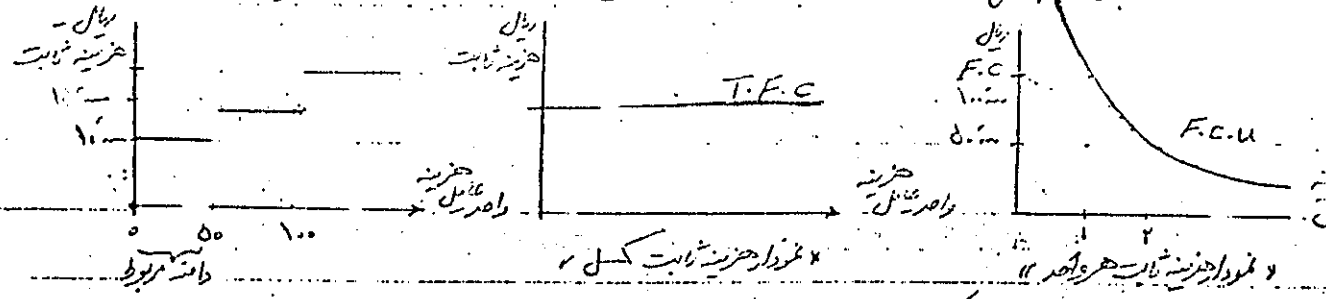
نرخ هزینه از هزینه‌های متغیر عبارت است از: $\frac{\Delta VC}{\Delta Q}$
 مواد مستقیم مصرف شده، دستمز مستقیم و سایر متغیرها
 (مثل مواد مستقیم، دستمز غیر مستقیم و...)
 هزینه متغیر توزیع دارایی و هزینه مشترک اداری و تسهیلات.

نرخ هزینه متغیر هر واحد: $\frac{\Delta VC}{\Delta Q}$
 تغییرات هزینه متغیر کل
 تغییرات عامل هزینه

ب) هزینه‌های ثابت

هزینه‌هایی هستند که میزان کل آن در یک دامنه مربوطه در اثر تغییرات عامل هزینه تغییر نمی‌کند ولی نرخ آن برای هر واحد از عامل هزینه متغیر است.

دامنه مربوطه (Relevant Range): محدوده‌ای که در آن واحد عامل هزینه ثابت تغییر نمی‌کند.

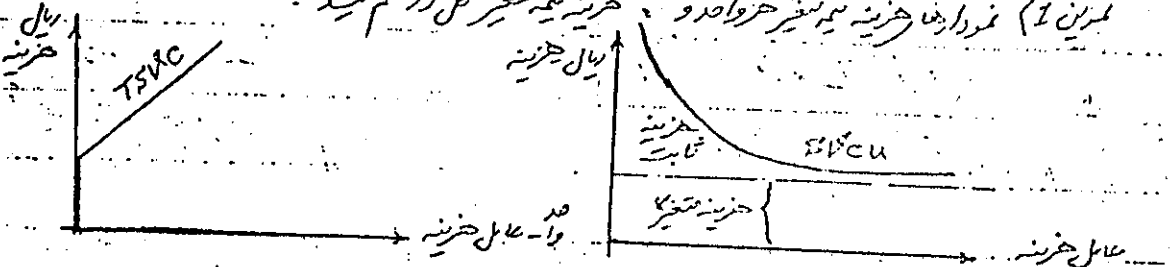
سوال: متغیر بودن هزینه متغیر کل با هزینه ثابت هر واحد چه تفاوتی دارد؟

هزینه متغیر کل همگونی است و با افزایش واحد هزینه افزایش می‌یابد، در حالی که هزینه ثابت هر واحد نزولی است. به عبارت دیگر رابطه هزینه متغیر کل با تعداد عامل هزینه به ترتیب یک رابطه مستقیم و معکوس می‌باشد. تفاوت دیگر اینست که هزینه متغیر کل (T.V.C) خطی است در حالی که نرخ هزینه ثابت هر واحد (F.C.U) غیر خطی می‌باشد.

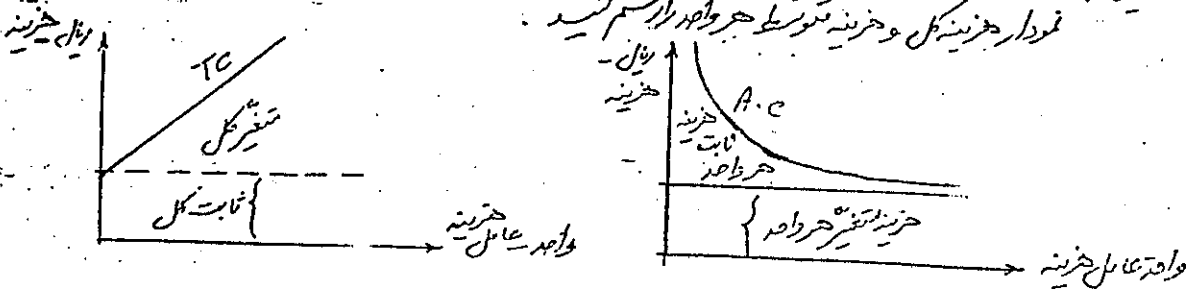
نموده‌هایی از هزینه‌های ثابت عبارتند از: همسایه ثابت ساخت (مانند هزینه اجاره کارخانه، هزینه استهلاک ماشین آلات تولیدی، پول کل خط مستقیم، هزینه حقوق سرپرستان تولید، هزینه بیمه پیش و بعد از فروش)، هزینه‌های ثابت توزیع و فروش و هزینه‌های ثابت اداری و تسهیلات.

هزینه‌های نیمه متغیر:

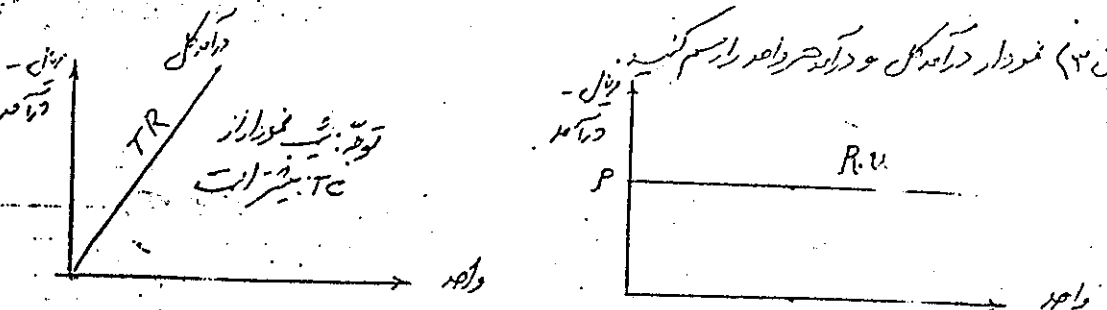
هزینه‌هایی هستند که بخشی از آنها ثابت و بخش دیگر متغیر است. نمونه بارز این نوع هزینه‌ها، هزینه آب، برق و تلفن است. در حساب‌های حسابداری، هزینه‌های نیمه متغیر را تفکیک می‌کنند، و این ترتیب که محاسبات ثابت آنرا با هزینه‌های ثابت و بخش متغیر آنرا با هزینه‌های متغیر جمع می‌کنند. هزینه نیمه متغیر کل را رسم کنید.

نمودار هزینه کل و هزینه متوسط هر واحد را رسم کنید.

نمودار درآمد کل و درآمد هر واحد را رسم کنید.

مثال: هزینه‌های ثابت شرکت α ۵۰۰ ریال است (این بخش ثابت هزینه‌ها نیمه متغیر را نیز شامل می‌شود). هزینه متغیر هر واحد محصول ۱۵۰۰ ریال است. اگر تعداد تولید و فروش، عنوانه‌های مختلف هزینه در نظر گرفته شود، با توجه به سطوح مختلف تولید و فروش ۱۰۰ واحد و ۲۰۰ واحد و ۹۰۰ هزار واحد:

اولاً جدولی تهیه کنید که نمایانگر تعداد تولید و فروش، هزینه ثابت کل، هزینه متغیر هر واحد، هزینه متغیر کل، هزینه کل، هزینه ثابت هر واحد و هزینه متوسط هر واحد باشد.

ثانیاً با توجه به جدول تهیه شده در بند فوق نمودارهای هزینه ثابت کل، هزینه متغیر کل، هزینه ثابت هر واحد، هزینه متغیر هر واحد و هزینه کل را نمایش دهید.

وظایف جدید ایمنی جهت روشن کردن معنی در اداره معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه (مست کتاب) شدت در برنامه ریزی (تعمیرات) جهت اطلاع لازم و منظور تعمیرات و ترمیمات در کسری و تعیین بهای کارها که در جدول موجود است جهت درج در جدول کارها

شرکت بازرگانی ۶

صورت سود و زیان برای دوره مالی منتهی به ۲۹، ۱۲، ۷۸

ریال	ریال	ریال
xxxx		فروش خالص:
		کریه شود: بست کرف
xx		موجودی کالای مانده اول دوره
	xx	خرید خالص
	xx	افزایشی شود:
	xx	خرید عمده که خریداری شده
xx		بست کالای خریداری شده
xx		بست کالای آماده برای فروش
		کریه شود:
(xx)		موجودی کالای پایان دوره
(xxx)		بست کرف

xxxx

سود ناخالص

ریال	ریال
xx	کریه شود: هزینه های عملیاتی
xx	هزینه های توزیع و فروش
xx	اداری و نگهداری
(xxx)	
xxx	سود خالص عملیاتی

xxx

فولتیکه خدماتی ۵

صورت سود و زیان برای دوره مالی منتهی به ۲۹، ۱۲، ۷۸

ریال	ریال
xxx	درآمدها
	کریه شود: هزینه ها
xx	هزینه حقوق دستمزد
xx	آب و برق
xx	استهلاک
xx	تعمیرات
(xxx)	
xxx	

شرکت تریاک ۴

صورت سود و زیان برای دوره مالی منتهی به ۲۹، ۱۲، ۳۰

ریال	ریال
xxx	فروش
(xxx)	بهای تمام شده کالاها فروش (بازار ۱-)
xx	سود ناخالص
	کریه شود: هزینه های عملیاتی
xx	هزینه توزیع و فروش
xx	اداری و نگهداری
(xx)	
xx	سود کلی قبل از کسری

(xx)

xx

سود کلی قبل از کسری

یادداشت ۱

حسرت: بجا می آید تمام شده کالای فروش رفته

میل	میل	توضیح
x	x	موجودی کالای ساخته شده اول دوره
x	x	افزایش می شود: بجا می آید تمام شده کالای فروش رفته طی دوره
x	x	بجای تمام شده کالای آماده برای فروش
(x)	(x)	کمری شود: ... ساخته شده آخر دوره
x	x	بجای تمام شده کالای فروش رفته

یادداشت ۲

حسرت: بجا می آید تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

میل	میل	توضیح
x	x	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
		افزایش می شود: بجا می آید تولید (ساخت)
x	x	مواد مستقیم مصرف شده (یادداشت ۳)
x	x	دستمزد مستقیم
x	x	سربزه ساخت
x	x	جمع هزینه های تولید (بجا می آید ساخت)
x	x	بجای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
(x)	(x)	کمری شود: کالای در جریان ساخت آخر دوره
x	x	بجای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

یادداشت ۳

حسرت: بجا می آید مواد مستقیم مصرف شده

x	x	موجودی مواد مستقیم در ابتدای دوره
		خرید
x	x	کمری شود: ... از خرید تخفیف
x	x	تخفیف نقدی خرید
x	x	خرید خالص
x	x	افزایش می شود: هزینه حمل مواد خریداری شده
x	x	بجای تمام شده مواد خریداری شده
x	x	بجای تمام شده مواد آماده مصرف
(x)	(x)	کمری شود: موجودی مواد آخر دوره
x	x	مواد مستقیم مصرف شده

(اطلاعات زیر در مورد کمیته مجامع ماده شرکت ایران در دسترس است و در صورت مجامع تمام کالای

موردی رفته و تعیین اینکه بهی تمام شده در راه رسیدن کالای مذکور طی یکمین بند چندین سال بوده است.

- موجودی مواد مستقیم درابتدا و پایان دوره به ترتیب ۵۰۰۰ ریال و ۲۰۰۰ ریال
- کالای در جریان ساخت ابراهامیان دوره ۱۵۰۰۰ ریال و ۱۱۰۰۰ ریال
- موجودی کالای ساخته شده ۲۰۰۰۰ ریال و ۳۲۰۰۰ ریال
- مواد مستقیم خریداری شده طی دوره و هزینه حمل آن ۲۰۰۰۰ ریال و ۲۰۰۰۰ ریال

دستمزد مستقیم ۱۰۰۰۰ ریال به نرخ هر ساعت ۱۲۰ ریال سرمایه ساخت در این شرکت برای سال ۸۰ / ۸۰

مستقیم منظوری شود. تعداد واحد ها تکمیل شده (تولید شده) طی یکمین ماه ۱۰۰۰ واحد می باشد.

شرکت ایران
 صورت مجامع تمام شده کالای تولید شده
 برای یک ماهه منتهی به ۳۰ بهمن ۷۹

ریال	ریال	
۱۵۰۰۰		کالای در جریان ساخت - ابتدای دوره
	۵۰۰۰	موجودی مواد مستقیم درابتدای دوره
	۲۰۰۰	خرید
	۲۰۰۰	بند اوله هزینه حمل
	۲۴۰۰	بهای تمام شده مواد خریداری شده
	۲۲۰۰	آماده مصرف
	(۷۰۰۰)	موجودی مواد مستقیم در پایان دوره
	۲۰۰۰	مواد مستقیم زود شده
	۲۴۰۰	دستمزد مستقیم
	۱۹۲۰۰۰	سرمایه ساخت
۲۲۲۰۰		جمع هزینه های تولید
۷۸۲۰۰		بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
(۱۱۰۰۰)		کمری شود؛ کالای در جریان ساخت آخر دوره
۶۷۲۰۰		بهای تمام شده کالای ساخته شده
۴۰۰۰		بند اوله ام کالای ساخته شده اول دوره
۱۰۷۲۰۰		بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
(۳۲۰۰۰)		کمری شود؛ موجودی کالای ساخته شده پایان دوره
۷۵۲۰۰		بهای تمام شده کالای فروش رفته

گردش حسابهای منتهی

حسابهای ساخته شده		حسابهای در جریان نیست		کنترل مواد	
بست کرف	x x	مانده اول دوره	x x	مانده اول	x x
مانده آخر دوره	x x	بهای تمام شده کالای ساخته شده	x x	مواد مستقیم مغز شده	x x
	x x x	مانده آخر دوره	x x	کنترل معوق در دسترس	x x
	x x x			دسترس مستقیم	x x
				سربار جذب شده	x x
				سربار باقی مانده	x x
بهای تمام شده کالای فروش یافته					
	x x				

ثبت حسابهای منتهی

ثبت حسابهای منتهی در دو حالت قابل بررسی است:

حالت (۱) زمانی که فقط یک دفتر برای شرکت نگهداری می شود و کلیه عملیات شرکت اعم از خرید مواد مستقیم و سربار در آنجا نگاه داشته می شود.

حالت (۲) زمانی است که کارخانه دو مرکز هر کدام دارای دفاتر مستقیم هستند و حرکت عملیات مربوط به خود را در دفاتر ثبت می کنند.

ثبت حسابهای منتهی در حالت اول:

- ① خرید مواد مستقیم
  - کنترل مواد x x
  - بانک (حسابهای پرداختی) x x
- ② برگشت مواد به فروشنده
  - بانک / حسابهای پرداختی x x
  - کنترل مواد x x
- ③ ارسال مواد مستقیم به خط تولید (کارخانه)
  - حسابهای در جریان ساخت x x
  - کنترل مواد x x
- ④ برگشت مواد مستقیم از کارخانه به انبار
  - کنترل مواد x x
  - حسابهای در جریان ساخت x x

⑤ خرید مواد غیر مستقیم

مغزها (در صورتی که با کارخانه)
بانک / حسابهای پرداختی

x x

⑥ برگشت مواد غیر مستقیم، نزدشده

بانک / حسابهای پرداختی
مغزها - کارخانه

x x

x x

⑦ ارسال مواد غیر مستقیم به خط تولید (کارخانه)

کنترل سر بار

x x

مغزها - کارخانه

x x

⑧ برگشت مواد غیر مستقیم از خط تولید به انبار

مغزها - کارخانه

x x

کنترل سر بار

x x

مقدماتی مربوط به دستنزد

① تهیه کارت حقوق و دستنزد

کنترل حقوق و دستنزد

(مبلغ ناخالص حقوق و دستنزد)

x x

بیمه پرداختی

x x

مالیات

x x

→ حقوق و دستنزد (خالص حقوق و دستنزد)

x x

② تسجیم (تخصیص) حقوق و دستنزد

کلاس در جریان وقت (دستنزد مستقیم)

x x

کنترل سر بار (دستنزد غیر مستقیم)

x x

هزینه های توزیع و فروش

x x

اداری و شکایات

x x

(ناخالص) کنترل حقوق و دستنزد

x x

③ پرداخت یا واریز صورت

بیمه پرداختی

x x

مالیات

x x

بانک

x x

④ پرداخت خالص حقوق و دستنزد به کارکنان

حقوق و دستنزد پرداختی

x x

بانک

x x

ب - نسبت مربوط به جزو به سر بار :

کالای در جریان ساخت

سر بار جزو شده

ج - نسبت سر بار جزو شده را تعیین از اضافه یا کسر جزو سر بار :

سر بار جزو شده

کنترل سر بار کاغذی

فرض اول : سر بار جزو شده < سر بار واقعی

اضافه جزو سر بار

کنترل سر بار کاغذی

بهای تمام شده کالای فروش رفته

اضافه جزو سر بار

فرض دوم : سر بار جزو شده > سر بار واقعی

بهای تمام شده کالای فروش رفته

کسر جزو سر بار

کسر جزو سر بار

کنترل سر بار کاغذی

د - نسبت مربوط به تکمیل کالا و انتقال آن از کارخانه به انبار :

کالای ساخته شده

کالای در جریان ساخت

ه - نسبت مربوط به فروش کالا :

بهای فروش } بانک / حسابهای دریافتی
فروش

بهای تمام شده } بهای تمام شده کالای فروش رفته
کالای ساخته شده

مثال ۱

موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره و آخر دوره به ترتیب ۵۰۰ و ۱۵۰ ریال -

ساخته شده اول دوره ۳۰ واحد به ارزش تمام شده ۹۰۰ ریال

تعداد واحدهای تکمیل شده طی دوره ۲۵ واحد

فروش رفته ۲۳۰

مواد مستقیم مصرف شده ۶۰۰'۰۰۰ ریال
 دستمزد مستقیم ۴۰۰'۰۰۰
 سربار غیر مستقیم (۲۵٪ از مزد مستقیم) ۳۰۰'۰۰۰

مطلوبت: ① تعیین بهای تمام شده هر واحد از موجودی کالای ساخته شده از ابتدای دوره

$$\frac{۹۰۰'۰۰۰}{۳۰} = ۳۰'۰۰۰$$

② تعیین بهای تمام شده هر واحد کالای ساخته شده طی این دوره
 صورت محاسبه بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

ریال	ریال
۵۰۰'۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره
۶۰۰'۰۰۰	مواد مستقیم مصرف شده
۴۰۰'۰۰۰	دستمزد مستقیم
۳۰۰'۰۰۰	سربار غیر مستقیم شده

۹۰۰'۰۰۰
 ۴۵۰'۰۰۰
 (۱۵۰'۰۰۰)
 ۸۰۰'۰۰۰

کسری نشود: بهای تمام شده کالای در جریان ساخت پایانی دوره
 است کالای ساخته شده طی دوره

بهای تمام شده کالای ساخته شده = $\frac{۸۰۰'۰۰۰}{۲۵} = ۳۲'۰۰۰$ ریال
 تعداد واحدهای ساخته شده طی دوره
 ③ تعیین بهای تمام شده موجودی کالای ساخته شده پایان دوره و تعداد آن

توجه: بهای تمام شده موجودی ساخته شده آخر دوره بستگی به فرض جریان هزینه موجودی ها دارد.
 الف) با فرض ارزش FIFO بهای تمام شده موجودی کالای ساخته شده آخر و بهای تمام شده کالای موجودی
 را بدست آورید

صورت محاسبه بهای تمام شده موجودی آخر دوره

۹۰۰'۰۰۰	بهای تمام شده موجودی کالای اول دوره
۸۰۰'۰۰۰	بعلاوه: بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۱۷۰۰'۰۰۰	بهای کالای آماده فروش
۱۷۰۰'۰۰۰	کسری نشود: بهای تمام شده کالای فروش رفته
۱۷۰'۰۰۰	بهای موجودی کالای ساخته شده آخر دوره

صورت محاسبه تعداد موجودی آخر دوره

واحد	تعداد کالای ساخته شده اول دوره
۳۰	۳۰
۲۵۰	۲۵۰ + واحدهای ساخته شده طی دوره
۲۸۰	۲۸۰ واحدهای آماده فروش
(۲۳۰)	کسری نشود: واحدهای فروش رفته
۵۰	تعداد واحدهای ساخته شده آخر دوره

① $\begin{cases} ۳۰ \times ۳۲'۰۰۰ = ۹۶۰'۰۰۰ \\ ۲۰ \times ۳۲'۰۰۰ = ۶۴۰'۰۰۰ \end{cases}$

$$20 \times 3' \dots = 60' \dots$$

$$20 \times 3' 20'' = 72' \dots$$

۷۲٪ (۷۲٪) که کالای تازه شده است در دو دوره ۱۵۴'...

$$22 \times 3' 20'' = 72' 40'' \dots$$

بازنشانی روش جرایم هزینه LIFO

سوال ۲)

بجای اولیه ۵۲۵۰۰ ریال

تبدیل ۵۲۵۰۰ ریال

سر بار بر اساس ۷۵٪ دستمزدها مستقیم جذب تولید می شود.

مطلوب است تعیین جمع هزینه ها تولید و نظیر آن به موارد دستمزدها و سر بار.

$x =$ ریال مواد مستقیم

$y =$ ریال دستمزدها

$z =$ ریال سر بار غیر مستقیم

$$\begin{cases} x + y = 525'000 \\ y + \frac{3}{2}y = 525'000 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} x + y = 525'000 \\ y + \frac{3}{2}y = 525'000 \end{cases}$$

$$\frac{3}{2}y = 525'000 \rightarrow y = 300'000 \rightarrow z = 225'000$$

$$\text{جمع هزینه های تولید} = x + y + z = 225'000 + 300'000 + 225'000 = 750'000$$

سوال ۳)

با توجه به اطلاعات ذیل بجای تمام شده کالای فروش رفته و کالای ساخته شده را به دست آورید.

۵۰۰'۰۰۰	جمع هزینه های تولید	۵۰۰'۰۰۰ ریال
(۴۰'۰۰۰)	کری شده: افزایش در درج	افزایش کالای در جریان ساخت در دو دوره ۴۰'۰۰۰ ریال
۶۶'۰۰۰	به دست گرفته شده	" " ساخته شده " " ۱۸'۰۰۰
(۱۵'۰۰۰)	کری شده: افزایش در موجودی کالای ساخته شده	
۴۴۵'۰۰۰	به دست گرفت	

سوال ۴)

۵۰۰'۰۰۰	جمع هزینه های تولید	۵۰۰'۰۰۰ ریال
۵۰۰'۰۰۰	هزینه های تولید	کاهش کالای در جریان ساخت در دو دوره ۱۲'۰۰۰ ریال
۱۲'۰۰۰	بسته به پیشرفت کار در درج	افزایش کالای ساخته شده طی دوره ۵۰'۰۰۰ ریال
۵۱۲'۰۰۰	به دست گرفته شده	
(۵۰'۰۰۰)	کری شده: افزایش کالای ساخته شده	

$$442'000 \text{ ریال تمام شده کالای فروش رفته}$$

گواهی به ولایت دفاتر جداگانه ای در کارخانه مرکزی شرکت نگهداری می شود. متروا دفاتر مرکزی در نقلی استوار
 می باشد که امکان بازسازی و تعمیرات و خرید مواد اولیه بر سهولت امکان پذیر باشد در حالی که متروا کارخانه
 در نقلی واقع می شود که فیردی کارخانه تر و زمین از دستر مجدد داشته باشد و نیز از لحاظ مقررات محلی با مشکل
 مواجه نشود.

به علت فاصله زیاد مرکز کارخانه در هر کدام دفاتر خاص نگهداری می گردد.
 در دفاتر مرکز متروا حساب های مربوط به دریافت یا پرداخت وجه، دارایی غیر ثابت و استهلاک آنها، خرید و فروش
 و امثال آن نگهداری می شود، در حالی که در دفاتر کارخانه متروا حساب های مربوط به تولید، مواد اولیه،
 کالای در جریان ساخت، کالای ساخته شده و حساب های مربوط به سردار کارخانه نگهداری می شود.

مثال محل تمرین ۷ صفحه ۹۱ حساب های عمومی جلد ۱
 اداره مرکزی شرکت پلاستیک سازی ایران در تهران و کارخانه آن در شهر صنعتی دماوند واقع شده است. دفاتر کارخانه
 و اداره مرکزی بطور جداگانه نگهداری می شود.

تراز آزمایش کارخانه در تاریخ اول محرمه اقدام زیر را نشان میدهد:

بدهکار - ریال	بستانکار - ریال
۳۵۰'۰۰۰	مواد
۷۸۰'۰۰۰	کالای در جریان ساخت
۶۴۰'۰۰۰	کالای ساخته شده
	کنترل دفاتر مالی
<u>۱'۷۷۰'۰۰۰</u>	
	<u>۱'۷۷۰'۰۰۰</u>

معدیات زیر طی محرمه صورت گرفته است:

الف) خرید مواد به طور نقد به مبلغ ۲۳۰'۰۰۰ ریال

ب) طی ماه مبلغ ۱۲۰'۰۰۰ ریال مواد مستقیم و ۹۰'۰۰۰ ریال مواد غیر مستقیم از انبار صادر گردیده است.

ج) جمع حقوق و دستمزد محرمه بالغ بر ۳۰۰'۰۰۰ ریال گردید. لیست حقوق و دستمزد و چکها در اداره مرکزی
 تهیه گردید و همچنین ۱۰٪ مالیات حقوق و ۷٪ بابت بیمه اجتماعی از آن کسر شده است.

حساب مربوط به حق بیمه خراج اجتماعی حکم کارفرما در دفاتر اداره مرکزی نگهداری می شود. حقوق و دستمزد
 شامل ۳۰۰'۰۰۰ ریال حقوق اداری (کارکنان اداری) و ۸۰۰'۰۰۰ ریال حقوق کارکنان فروش،

۶۰۰۰۰ ریال دستمزد فرستادن در ۱۲۰۰۰۰ ریال دستمزد مستقیم بود باشد.

(۶) سرباز کوفته با نرخ ۱۰٪ دستمزد مستقیم جذب می گردد.

(۷) مبلغ ۲۷۵۰۰ ریال از مواد خریداری شده به علت محبوب بودن به فروش نرفته عودت داده شد.

(۸) پرداخت مبلغ ۲۱۵۰۰۰ ریال به طور علی الحساب به خریدندگان مواد.

(۹) هزینه های سرباز مستقر کارخانه به مبلغ ۱۲۰۰۰۰ ریال محاسب شد که مبلغ از بودجه شامل ۲۰۰۰۰ ریال

استعلام ماشین آلات کارخانه است.

(۱۰) کالاهای ساخته شده بالغ بر ۴۸۳۰۰۰ ریال است.

(۱۱) کالاهای به بحای تمام شده ۴۵۰۰۰۰ ریال به مبلغ ۴۰۰۰۰۰ ریال به فروش رسیدند.

مطلوبت: ثبت روزنامه عملیات فوق در دفاتر کارخانه و دفاتر اداره مرکزی

دفاتر کارخانه

دفاتر اداره مرکزی

کنترل مواد ۲۲۰۰۰۰

کنترل دفاتر کارخانه ۲۳۰۰۰۰

(الف)

کنترل دفاتر مرکزی ۲۳۰۰۰۰

حسابدار مرکزی ۲۳۰۰۰۰

(ب)

کالای در جریان ساخت ۱۲۰۰۰۰

کنترل سرباز ۹۰۰۰۰

کنترل مواد ۲۱۰۰۰۰

(ج) ① کنترل حقوق دستمزد ۳۶۰۰۰۰

(۲۱۰۰۰۰ + ۴۰۰۰۰۰) بیمه پرداختی ۸۱۰۰۰۰

(۳۰۰۰۰۰ x ۷۰٪) مالیات ۲۱۰۰۰۰

حقوق دستمزد پرداختی ۲۴۹۰۰۰

② تسخیم حقوق دستمزد:

کالای در جریان ساخت ۱۳۰۰۰۰

کنترل دفاتر کارخانه ۲۲۸۰۰۰

کنترل سرباز ۹۸۰۰۰

هزینه توزیع در فروش ۹۴۰۰۰

کنترل دفاتر مرکزی ۲۴۸۰۰۰

اداری و کلیات ۳۴۰۰۰

کنترل حقوق دستمزد ۳۶۰۰۰۰

مبلغ

دفتر کارخانه

دفتر ادارات دولتی

۲'۷۳۰'۰۰۰ کالان در جریان است

(۶)

۲'۷۲۰'۰۰۰ بسیار عزیز شده

۲۲'۵۰۰ کنترل دفتر کارخانه

۲۲'۵۰۰ عیبهای پنهانی

(۷)

۲۲'۵۰۰ کنترل مواد

۲۲'۵۰۰ کنترل دفتر کارخانه

(۸)

۲'۱۵۰'۰۰۰ عیبهای پنهانی

۲'۱۵۰'۰۰۰ بانک

۱'۲۰۰'۰۰۰ هزینه های تعمیرات

(۹)

۱'۰۰۰'۰۰۰ استهلاک

۱'۰۰۰'۰۰۰ (از زمین و غیره برداشت و ...)

۱'۲۰۰'۰۰۰ کنترل دفتر کارخانه

۱'۲۰۰'۰۰۰ کنترل دفتر کارخانه

(۱۰)

۱'۲۰۰'۰۰۰ کنترل دفتر کارخانه

۱'۲۰۰'۰۰۰ هزینه های تعمیرات

۴'۱۳۰'۰۰۰ کالان در جریان است

۴'۱۳۰'۰۰۰ کالان در جریان است

(۱۱)

۴'۰۰۰'۰۰۰ بانک

(۱۲)

فردین

۴'۵۰۰'۰۰۰ کنترل دفتر کارخانه

۴'۵۰۰'۰۰۰ عیبهای پنهانی

فردین

۴'۵۰۰'۰۰۰ کالان در جریان است

۴'۵۰۰'۰۰۰ کنترل دفتر کارخانه

* کنترل بسیار عزیز شده *

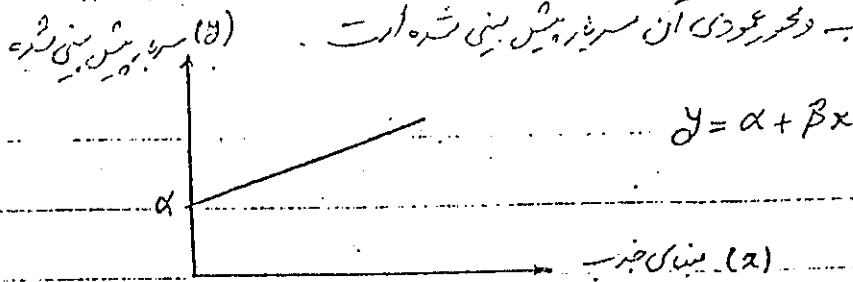
۲'۷۲۰'۰۰۰ بسیار عزیز شده

۲'۷۲۰'۰۰۰ کنترل بسیار

کنترل سرمایه

۲۷۲۰۰۰	سرمایه جذب شده	۶۰۰۰۰۰	برادری مستقیم	} واقعی
۲۵۰۰۰۰	کسر جذب سرمایه	۹۸۰۰۰۰	دستبرد	
		۲۰۰۰۰۰	هزینه‌ها مستغرق تولید	
۳۰۸۰۰۰۰	دفتر کارخانه	۳۰۸۰۰۰۰	دفتر کارخانه	
	کسر جذب سرمایه	۳۵۰۰۰۰	کنترل سرمایه	
	بجای آن آمده گواهی فروش رفته	۳۵۰۰۰۰	بابت بستن حساب کنترل سرمایه	
۳۵۰۰۰۰	کنترل دفتر کارخانه	۳۵۰۰۰۰	کنترل دفتر مرکز	
		۳۵۰۰۰۰	کسر جذب سرمایه	
			بابت بستن حساب کسر جذب سرمایه	

برای سرمایه‌های از بودجه قابل انعطاف استفاده می‌شود. بودجه قابل انعطاف بودجه‌ای است که سطوح مختلف منابع جذب و بار و پیش‌بینی شده در هر کدام از سطوح مذکور نشان می‌دهد. در واقع بودجه قابل انعطاف محقق است خطی است که محور افقی آن منابع و محور عمودی آن سرمایه پیش‌بینی شده است.

مثال) شرکت طما از بودجه قابل انعطاف سرمایه استفاده می‌کند و منابع جذب آن ساعت کار مستقیم است

ساعت کار مستقیم	سرمایه پیش‌بینی شده	در طی این دوره ۷۲۰ ساعت کار انجام شده است و منابع تعیین نرخ جذب سرمایه سطح ۸۰۰ ساعت می‌باشد سرمایه واقعی طی این دوره ۱۸۰۰۰ ریال بوده است. مطلوب است:
۵۰۰	۱۵۰۰۰	الف) تعیین معادله خط سرمایه (ب) تعیین نرخ جذب سرمایه
۴۰۰	۱۴۰۰۰	ج) تعیین سرمایه جذب شده (د) تعیین اضافه یا کسر جذب سرمایه
۷۰۰	۱۷۰۰۰	
۸۰۰	۱۸۰۰۰	

حل: الف)

$$\begin{cases} 500\beta + \alpha = 150000 \\ 400\beta + \alpha = 140000 \end{cases} \rightarrow 100\beta = 10000 \rightarrow \beta = 100$$

($\alpha = 100000$)

$$y = 100000 + 100x$$

ب)

$$\text{نرخ جذب سرمایه} = \frac{\text{سرمایه پیش بینی شده}}{\text{ظرفیت تعیین شده}} = \frac{180000}{800} = 225 \text{ دل}$$

ج)

$$\text{نرخ جذب سرمایه} \times \text{مبنای واقعی} = \text{سرمایه جذب شده} = 225 \times 720 = 162000 \text{ دل}$$

د)

$$\text{سرمایه واقعی} - \text{سرمایه جذب شده} = 180000 - 162000 = 18000 \text{ دل}$$

کسر جذب سرمایه

« هزینه یابی سفارش کار » (فصل ۵)

برخی از شرکت ها، محمولاتی را که تولید می کنند خاص یک سفارش دهنده یا مجموعه ایست. معمولاً در چنین مواردی، سیستم هزینه یابی سفارش کار خواهد بود. ویژگیها و خصوصیات شرکت های کار از این سیستم استفاده می کنند به شرح زیر است:

- ۱) تولیدات آنها مطابق سفارش مشتری انجام می شود.
- ۲) بجای تمام شده تولیدات آنها متفاوت است.
- ۳) تولیدات آنها معمولاً تکراری نیست.
- ۴) در اینگونه شرکت ها اول مشتری داریم، سپس گاهی مورد نظر تولید می شود.
- ۵) هزینه انبارداری معمولاً در اینگونه شرکت ها ناچیز است.
- ۶) قیمت فروش محصولات اینگونه شرکت ها معمولاً براساس درصدی از بجای تمام شده تعیین می شود.
- ۷) لغراض و شکل معمول در این شرکت ها توسط مشتری اراد می شود.

روش هزینه یابی سفارش کار در مورد شرکت های پیمانکاری، کارخانجات کتبی سازی، خوابگاه سازی، بیمارستانها، تعمیرگاهها، اتومبیل و قطارگان کاربرد داشته و مورد استفاده قرار می گیرد.

شماره حساب جاری در سیستم نشان کرده

در سیستم نشان کار، حرکت از نشانهاست بعنوان مرکز هزینه تقسیمی کرده و برای هر نشان یک کارت
 به نام کارت نشان با شماره مشخص در نظر می گیرند. در این کارت مواد مستقیم مصرف شده و دستمزدهای مستقیم
 سرافصله شده منعکس می گردند. کارت نشان در واقع معین حساب کلای در جریان ساخت است.
 در این سیستم، جذب سرمایه ضرورت بیشتری پیدا می کند زیرا در زمان تحول کالا، اگر در قرارداد مفصل
 می گردید، باید بحسب رابدهای مستقیم بود و تا فردی محاسبه به تمام شده و به تبع آن با فروش حاضر
 نیست. در ضمن شرایطی با احتمال زیاد، بیشتر اطلاعات واقعی سرمایه در دسترس قرار گرفته است
 بنابراین جذب سرمایه در این شرایط ضرورت بیشتری دارد.

مثال: حل تمرین ۴ صفحه ۱۴۳
 دفتر شرکت تولیدی ابزار آلات در اول بهمن ماه مانده های زیر را نشان میدهد:

مواد	۱۴'۰۰۰
کلای در جریان ساخت - مواد	۸'۰۰۰
دستزدها	۴'۰۰۰
سرمایه کارخانه	۳'۲۰۰
کلای ساخته شده	۱۵'۰۰۰

۳ حساب کلای در جریان ساخت، ۲ نشان را با اطلاعات زیر کنترل می کنند:

	نشان ۲۲۳	نشان ۲۲۲	نشان ۲۲۱	
	ریال	ریال	ریال	
مواد	۱'۸۰۰	۳'۴۰۰	۲'۸۰۰	
دستزدها	۹۰۰	۱'۵۰۰	۱'۲۰۰	
سرمایه کارخانه	۲۲۰	۱'۲۰۰	۱'۲۸۰	
جمع	۳'۴۲۰	۴'۱۰۰	۵'۲۸۰	

اطلاعات زیر مربوط به عملیات بهمن ماه می باشد:

الف) خرید و دریافت مواد مبلغ ۲۲'۰۰۰ ریال (تسه ۳۰ روز).
 ب) مواد مورد نیاز برای تولید، مبلغ ۲۱'۰۰۰ ریال صادر گردیده است. ۲'۴۰۰ ریال از این مبلغ باقی
 مواد غیر مستقیم می باشد و باقیمانده ساخت به ترتیب ۵'۳۰۰ ریال نشان ۲۲۱، ۷'۴۰۰ ریال نشان
 ۲۲۳

۲۲ و ۵۹۰۰ ریال، سفارش ۶۲۳ تسکیم می گردد.

(ج) برگشتی از دیوانه تولیدی به انبار مواد به مبلغ ۶۰۰ ریال بوده است که ۲۰۰ ریال آن بابت مواد

تسکیم و بابت تفاوت مربوط به سفارش ۶۲۲ می باشد.

(د) مواد برگشتی به فرزندگان ۸۰۰ ریال.

(ه) حقوق و دستمزد خالص (پس از کسر ۱۰٪ مالیات و ۷٪ بیمه های اجتنابی) به مبلغ ۳۱'۵۴۰ ریال طی همین ماه

پرداخت گردید.

(و) ۵۵٪ حقوق و دستمزد معوز دستمزد مستقیم، ۲۰٪ معوز دستمزد غیر مستقیم، ۱۵٪ معوز حقوق کارکنان (فروش،

و ۱۰٪ معوز حقوق کارکنان اداری می باشد. دستمزد مستقیم به ترتیب ۶'۴۲۰ ریال به سفارش ۶۲۱،

۸'۱۲۰ ریال به سفارش ۶۲۲ و ۶'۲۲۰ ریال به سفارش ۶۲۳ تسکیم می گردد.

(ز) بیمه های اجتنابی محکم کارخانه ۲۰٪ می باشد. حق بیمه کار اجتنابی مربوط به دستمزد های کارخانه به حساب

کنترل سرمایه کارخانه منظور می گردد.

(ح) سرمایه کارخانه، با استناد آنچه که قبلاً ذکر شد، بالغ بر ۵۵۰۰ ریال می باشد که شامل ۲۰۰۰ ریال

استحکام ساختمان کارخانه و ۳۵۰۰ ریال بیمه منتقل شده کارخانه است. باقیمانده سرمایه کارخانه

به مبلغ ۳'۲۵۰ ریال تا پایان همین ماه پرداخت نشده بود.

(ط) سرمایه جذب شده کارخانه ۸۰٪ هزینه دستمزد مستقیم است که بر مبنای هزینه دستمزد همین ماه به سفارش

تسکیم می شود.

(ی) سفارشات ۶۲۱ و ۶۲۲ تکمیل شده و به انبار کالای ساخته شده منتقل گردیده اند.

(ک) سفارشات ۶۲۱ و ۶۲۲ با سود ناخالص ۴۰٪ است، بجای تمام شده، فروش را می دهند.

(ل) وصول مطالبات طی همین ماه بالغ بر ۶۵'۴۵۰ ریال می باشد.

مطلوب است:

(۱) تهیه کارتهای هزینه سفارش جهت انتقال اطلاعات مربوط به موجودی ابتدای دوره.

(۲) ثبت عملیات همین ماه در دفتر نظام و درج آنها در کارت های هزینه سفارش.

(۳) جدول موجودیها در پایان همین ماه.

کارت سفارش شماره: ۶۲۲

جمع	سرمایه جذب شده	دستمزد مستقیم	مواد مستقیم
۶'۱۰۰	۱'۲۰۰	۱'۵۰۰	۳'۴۰۰
۲۲'۰۸۸ (۴۰۰)	۶'۵۲۸	۸'۱۴۰	۷'۴۰۰ (۴۰۰)
۲۷'۷۸۸	۷'۷۲۸	۹'۴۴۰	۱۰'۴۰۰

کارت سفارش شماره: ۶۲۱

جمع	سرمایه جذب شده	دستمزد مستقیم	مواد مستقیم
۵'۴۸۰	۱'۲۸۰	۱'۴۰۰	۲'۸۰۰
۱۴'۸۵۴	۵'۱۳۴	۴'۴۲۰	۵'۳۰۰
۲۲'۵۳۴	۶'۴۱۴	۸'۰۲۰	۸'۱۰۰

کتابت اسناد شماره: ۶۲۳			
شرح	مقدار	دوره تقسیم	مقدار تقسیم
۳'۴۲۰	۷۲۰	۹۰۰	۱'۸۰۰
۱۷'۲۷۴	۵'۵۴	۲'۳۷۰	۵'۹۰۰

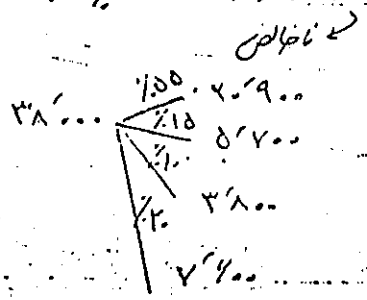
(الف) کنترل مواد ۲۲'۰۰۰
 حسابهای پرداختی تجاری ۲۲'۰۰۰

(ب) کنترل سپردار ۲'۴۰۰
 کنترل مواد/براد غیر مستقیم ۲'۴۰۰
 کلای در جریان وقت - مواد ۱۸'۴۰۰
 کنترل مواد/براد مستقیم ۱۸'۴۰۰

(ج) کنترل مواد - مستقیم ۴۰۰
 کنترل مواد - غیر مستقیم ۲۰۰
 کلای در جریان وقت - براد ۴۰۰
 کنترل سپردار ۲۰۰

(د) حسابهای پرداختی تجاری ۸۰۰
 کنترل مواد - مستقیم ۸۰۰

$۳۱'۵۴۰ = \frac{1}{18}x \rightarrow x = ۳۸'۰۰۰$

(هـ) کنترل حقوق و دستمزد ۳۸'۰۰۰
 مالیات پرداختی ۳'۸۰۰
 بیمه ۲'۴۰۰
 حقوق و دستمزد ۳۱'۵۴۰

۶۴۲۰	۲۰۹۰۰	کالای در جریان ساخت - دستزد مستقیم
۸۱۶۰	۲۶۰۰	کنترل سرمایه
۲۳۲۰	۵۷۰۰	هزینه توزیع و فروش
	۳۸۰۰	اداری و تسهیلات
	۳۸۰۰۰	کنترل حقوق و دستزد

حقوق و دستزد پرداختی ۳۱۵۴.

۳۱۵۴. بانک

$۳۸۰۰۰ \times ۲\% = ۷۶۰۰$ هزینه بیمه - بیمه کارفرما (ز)

۷۶۰۰ هزینه بیمه - بیمه کارفرما

۷۶۰۰ بیمه پرداختی

$(۲۰۹۰۰ + ۷۶۰۰) \times ۱\% \rightarrow$

۵۷۰۰ کنترل سرمایه

$۵۷۰۰ \times ۲\% \rightarrow$

۱۱۴۰ هزینه توزیع و فروش

$۳۸۰۰ \times ۲\% \rightarrow$

۷۶۰ اداری و تسهیلات

۷۶۰۰ هزینه بیمه - بیمه کارفرما

۵۵۰۰ هزینه های مستقیم سرمایه (ح)

۲۰۰۰ استهلاک انباشته ساختمان

۲۵۰ پیش پرداخت بیمه

۳۲۵۰ هزینه های پرداختی

۵۵۰۰ کنترل سرمایه

۵۵۰۰ هزینه های مستقیم سرمایه

$۲۰۹۰۰ \times ۱\% = ۲۰۹۰$ سرمایه جذب شده (ط)

$۶۴۲۰ \times ۱\% = ۶۴۲۰$

$۸۱۶۰ \times ۱\% = ۸۱۶۰$

$۲۳۲۰ \times ۱\% = ۲۳۲۰$

۱۴۷۲۰

۱۴۷۲۰ سرمایه جذب شده

کالای در جریان ساخت - سرمایه

سرمایه جذب شده

۲۲'۵۲۲	کالای ساخته شده / نفادش ۶۲۱
۸'۱۰۰	کالای در جریان ساخت / مواد مستقیم
۸'۰۲۰	دستزد مستقیم
۶'۴۱۴	سر بار ساخت

۲۷'۷۸۸	کالای ساخته شده / نفادش ۶۲۲
۱۰'۴۰۰	کالای در جریان ساخت / مواد مستقیم
۹'۴۴۰	دستزد مستقیم
۷'۷۲۸	سر بار ساخت

قیمت فروش ۶۲۱ = $۲۲'۵۲۲ \times ۱۴۰\%$ = ۳۱'۵۵۰

۶۲۲ = $۲۷'۷۸۸ \times ۱۴۰\%$ = ۳۸'۹۰۳

۳۱'۵۵۰ بانک

فروش ۳۱'۵۵۰

بازمانده کالای فروش زفته ۲۲'۵۲۲

کالای ساخته شده - ۶۲۱ ۲۲'۵۲۲

۳۸'۹۰۳ بانک

فروش ۳۸'۹۰۳

بمانده کالای فروش زفته ۲۷'۷۸۸

کالای ساخته شده - ۶۲۲ ۲۷'۷۸۸

(ل) موجودی پایان بکس ماه: (نفادش ۶۲۳)

۷'۷۰۰ مواد مستقیم

۷'۲۲۰ دستزد

۵'۷۲۴ سر بار ساخت

۲۰'۶۴۴

هزینه‌های مرده‌ای:

قبلاً اشاره شد که برای تعیین بجهای نام شده (هزینه‌های) در سیستم وجود ندارد:

۱- سیستم هزینه‌های نام شده کار (قبلاً موجود شد)

۲- مرده‌ای

خصوصیات روش‌های در سیستم هزینه‌های مرده‌ای برای تعیین بجهای نام شده استفاده می‌کنند شرح زیر است:

۱- تولیدات آنجا طبق سفارش مشتری خاصی انجام می‌شود.

۲- بجهای نام شده تولیدات یکسان است.

۳- تولیدات آنجا متوالاً می‌گزارند و انبوه است.

۴- ابتدا کالا تولید می‌شود سپس به دنبال مشتری می‌گردیم (بازاریابی).

۵- هزینه‌های نام شده در مقایسه با سایر روش‌ها متفاوت است.

۶- قیمت فروش کالا تا بهای مصرف در وقت تولید.

۷- طراحی و شکل محصولات توسط مشتری است ارزشی ندارد.

تعیین بجهای نام شده در سیستم مرده‌ای به دو روش قابل انجام است:

الف) روش میانگین‌گرفته‌شده (W.A)

ب) روش اولین صادره از اولین وارده

First In - First Out (FIFO)

الف) سیستم هزینه‌های مرده‌ای به روش میانگین‌گرفته‌شده:

مجاصل سیستم هزینه‌های مرده‌ای گزارش است که به آن گزارش هزینه تولید یا گزارش بجهای تولید می‌گویند.

این گزارش دارای چهار بخش جداگانه است که به ترتیب عبارتند از:

۱- جدول مقدارهای تولید (جدول فیزیکی تولید)

۲- هزینه‌های منظور شده به حساب سایرین

۳- تعیین تولید و بجهای نام شده هر واحد محصول تولید شده

۴- تخصیص هزینه‌های منظور شده به تولید

توضیح جدول مقدارهای:

این جدول در واقع ورودیها و خروجیها هر واحد را نشان می‌دهد که براساس تعداد محصول یا تولید بیان می‌شود.

در این جدول به درجه تکمیل تولید توجه می‌کنیم. همچنین در این جدول به سالم یا ناسالم بودن محصول نیز توجه می‌شود.

مسئله ۱) واحدی که در طی نوروزین اقدام به تورم پراکنش شده است ۵۰۰ واحد

کالای تکمیل شده طی نوروزین ۴۰۰ واحد

کالای در جریان ساخت - پایان دوره ۱۰۰ واحد که ۷۰٪ تکمیل می باشد

برای در نظر عنایت خود را از این دستاویزین دوره شروع کرده است

جدول تعدادی تولید:

واحد	واحد
۵۰۰	

واحدی که در طی نوروزین اقدام به تولید آنجا شده است

کالای تکمیل شده طی دوره ۴۰۰

کالای در جریان ساخت آخر دوره ۱۰۰

۵۰۰

مسئله ۲)

با فرض اینکه تنبلی تولیدی در مثال قبل برای اردیبهشت ماه ادامه پیدا کند؟ با توجه به اطلاعات قبل:

واحدی که در طی اردیبهشت ماه اقدام به تولید آنجا شده است ۹۰۰ واحد

کالای تکمیل شده طی اردیبهشت ماه ۷۰۰

دوره تکمیل کالای در جریان ساخت آخر اردیبهشت ماه ۷۵٪

جدول تعدادی تولید را برای اردیبهشت ماه تهیه کنید

جدول تعدادی تولید:

واحد	واحد
------	------

کالای در جریان ساخت اول دوره ۱۰۰

واحدی که در طی اردیبهشت اقدام به تولید آنجا شده ۹۰۰

۱۰۰۰

کالای تکمیل شده ۷۰۰

کالای در جریان ساخت آخر دوره ۳۰۰

۱۰۰۰

توجه:

در حل مسائل فوق فرض بر اینست که کالای ناسالنی وجود ندارد

دایره ۲	دایره ۱	
—	۱۹۰۰	ادغام به تولید
۴۰۰	۲۰۰	کالای در جریان ساخت - آف درود
مطلوبت تعیین جدول مقدار از دایره ① و ② در دوره بود		
واحد	واحد	جدول مقدار تولید دایره ① :
	۵۰۰	کالای در جریان ساخت - اول دوره
۲'۴۰۰	۱'۹۰۰	ادغام به تولید
	۲'۲۰۰	کالای تکمیل شده
۲'۴۰۰	۲۰۰	کالای در جریان ساخت - آف درود
جدول مقدار تولید دایره ② :		
	۱۰۰	کالای در جریان ساخت - اول دوره
۲'۲۰۰	۲'۲۰۰	انتقال به دایره طی دوره
	۱'۹۰۰	کالای تکمیل شده (انتقال به انبار)
۲'۲۰۰	۲۰۰	کالای در جریان ساخت - آف درود

۱- جدول مقدار تولید :
 ۲- هزینه های منظور شده به حساب دایره (همان به حساب کالای در جریان ساخت)

- ۳- کالای معادل ایجاد تکمیل شده و بجای تمام شده هر واحد
- ۴- تخفیف هزینه های منظور شده به حساب دایره به تولید است

هزینه های منظور شده به حساب دایره :

- * در دایره اول هرگز به معمولاً هزینه های منظور شده شامل اقدام ذیل می باشد :
  - ۱) کالای در جریان ساخت - اول دوره که شامل مواد، دستزد و سرباری باشد ، در روش میانگین موزون حتی باید بجای تمام شده کالای در جریان ساخت - اول دوره به بریز عوامل هزینه (مواد مستقیم ، دستزد مستقیم و سربار مستقیم) تفکیک شود .
  - ۲) هزینه های طی دوره به تفکیک مواد مستقیم ، دستزد مستقیم و سربار مستقیم
- * در دایره غیر از دایره اول علاوه بر هزینه های فوق الذکر ، معمولاً هزینه های دیگری نیز به حساب دایره منظور می شود که این هزینه ها ، هزینه های انتقال از دایره قبل می باشد .

پس در صورتی که جریان مقادیر تولید برای هر واحد از هر واحد اول تهیه شود و جریان تولید متوالی باشد در این صورت ورودی های این دایره عبارت خواهند بود از:

کالای در جریان ساخت ابتدای دوره، واحد های انتقالی از دایره قبل (انتقال به داخل)
توجه: فقط مرحله اول اقدام به تولید کرد.

مثال (۳) شرکت آفاق تولیدات خود را طی سه واحد ۱ و ۲ (بجام میدهد) تولید در مرحله ۱ آغاز و در مرحله ۲ پایان می یابد. (جریان محصول نهایی) اطلاعات مربوط به دوره گذشته این سیستم به شرح زیر است:

	دایره ۱	دایره ۲
کالای در جریان ساخت اول دوره	۴۰۰ واحد	۶۰۰ واحد
انتقال به تولید	۱۶۰۰ واحد	-
انتقال به دایره از دایره قبل	-	۱۵۰۰ واحد
کالای در جریان ساخت آخر دوره	۲۰۰	۱۰۰۰ واحد

مطابق جدول مقادیر تولید مراحل (دایره) ۱ و ۲

جدول مقادیر تولید دایره ۱	واحد	واحد
کالای در جریان ساخت اول دوره	۴۰۰	
انتقال به تولید	۱۶۰۰	
کالای تکمیل شده	۱۵۰۰	
کالای در جریان ساخت آخر دوره	۲۰۰	
جدول مقادیر تولید دایره ۲		واحد
کالای در جریان ساخت اول دوره		۶۰۰
انتقال به دایره طی دوره		۱۵۰۰
کالای تکمیل شده		۲۰۰۰
کالای در جریان ساخت آخر دوره		۱۰۰۰
		<u>۲۱۰۰</u>

در دوره بعد، در دایره ۱ و ۲ شرکت آفاق اطلاعات زیر جمع آوری شده است:

کالای در جریان ساخت - دایره دوم

کالای در جریان ساخت - دایره اول

<p>کالای تکمیل شده</p> <p>کالای در جریان ساخت اول دوره</p> <p>کالای تکمیل شده</p> <p>کالای در جریان ساخت</p> <p>آخر دوره</p>	<p>کالای در جریان ساخت اول دوره</p> <p>کالای تکمیل شده</p> <p>کالای در جریان ساخت</p> <p>آخر دوره</p>	<p>کالای در جریان ساخت اول دوره</p> <p>مواد مستقیم</p> <p>دستمزد</p> <p>سربار ساخت</p> <p>مواد مستقیم</p> <p>دستمزد</p> <p>سربار ساخت</p>
xxx	xxx	xxx

جمع هزینه های مشترک به حساب دایره (قابل تخصیص)

معادل اموال تکمیل شده عبارتست از بیان تعدادی تولید در قالب واحد های تکمیل شده در یک دایره مشخص و در یک دوره معین.	سربار	دستمزد	مواد	مجموع
	xx	xx	xx	کالای تکمیل شده
	xx	xx	xx	کالای در جریان ساخت آخر دوره (تا حد تکمیل شده)
	xxx	xxx	xxx	معادل اموال تکمیل شده

مثال: کالای تکمیل شده ۵۰۰ واحد
 کالای در جریان ساخت اول دوره ۴ واحد در از لحاظ مواد ۸۰۰ و دستمزد و سربار (تبدیل) ۴۰۰ تکمیل شده است.
 کالای در جریان ساخت آخر دوره ۶۰۰ واحد که از بیست مواد ۸۰۰ و دستمزد و سربار ۴۰۰ تکمیل شده است. مطلوب است محاسبه معادل اموال تکمیل شده به روش میانگین.

معادل اموال تکمیل شده

سربار	دستمزد	مواد	مجموع
۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	کالای تکمیل شده
۴۰۰	۸۰۰	۶۰۰	کالای در جریان ساخت آخر دوره (تا حد اموال تکمیل شده است)
۵۴۰	۵۸۰	۹۰۰	معادل اموال تکمیل شده

مثال ①: اطلاعات مربوط به دایره دوم به مثال قبل، در همان دوره به شرح زیر است:

کالای در جریان ساخت اول دوره ۶۰۰ واحد
 کالای تکمیل شده و انتقال یافته به انبار محصول ۳۶۰۰ واحد
 کالای در جریان ساخت پایان دوره از بابت دستمزدها ۱۶۰۰ تکمیل می باشد.
 مطلوب: جدول معادلات تولید و معادل آحاد تکمیل شده دایره دوم.

جدول معادلات تولید:

واحد	واحد	واحد
	۴۰۰	کالای در جریان ساخت اول دوره
۵'۴۰۰	۵'۰۰۰	واحد های انتقالی از دایره قبل
	۳'۶۰۰	کالای تکمیل شده و انتقال یافته به انبار محصول
۵'۴۰۰	۲'۰۰۰	کالای در جریان ساخت آخر دوره (با فرض عدم وجود مخازن)

معادل آحاد تکمیل شده

سر بار	دستمزدها	مواد	هزینه های انتقالی از دایره قبل	حجم
۳'۶۰۰	۳'۶۰۰	۳'۶۰۰	۳'۶۰۰	کالای تکمیل شده
۱'۴۰۰	۱'۴۰۰	۲'۰۰۰	۲'۰۰۰	کالای در جریان ساخت آخر دوره (تأدیج تکمیل)
۵'۰۰۰	۵'۰۰۰	۵'۴۰۰	۵'۴۰۰	معادل آحاد تکمیل شده

محاسبات نام شده موارد کالای تکمیل شده از بابت عوامل هزینه: (روش میانگین)

هزینه های انتقالی طی دوره + هزینه های انتقالی کرده است اول دوره = بهای نام شده مواد کالای تکمیل شده از بابت هزینه های انتقالی
 معادل آحاد هزینه های انتقالی از دایره قبل

هزینه مواد طی دوره + هزینه مواد کالای در جریان ساخت اول دوره = معادل آحاد مواد

هزینه دستمزدها طی دوره + هزینه دستمزدها کالای در جریان ساخت اول دوره = معادل آحاد دستمزدها

هزینه سر بار طی دوره + هزینه سر بار کالای در جریان ساخت اول دوره = معادل آحاد سر بار

شماره ۲) در مثال ۷) هزینه نگهداری کالای در جریان ساخت اول دوره ... ۵۰۰ ریال و شامل است

هزینه های انتقال ۲۰۰ ریال ، مواد مستقیم ۱۲۰ ریال ، دستمزدها ۸۰ ریال و سربار ساخت ۱۰۰ ریال

هزینه های طی دوره زیر برآورد است :

هزینه های انتقال ۹۲۰ ریال ، مواد مستقیم ۷۲۰ ریال ، دستمزدها مستقیم ۴۲۰ ریال و سربار ساخت ۵۰۰ ریال

مبلغ
میزان
برای دوره

واحد	مبلغ	توضیح
۲۰۰	۴۰۰	کالای در جریان ساخت اول دوره
۵۰۰	۵۰۰	واحد انتقالی از دوره قبل
۳۱۴۰۰		کالای تکمیل شده و انتقال یافته به انبار محصولات
۵۴۰۰	۲۰۰	کالای در جریان ساخت آخر دوره

هزینه های منظور شده به حساب وارده :
کالای در جریان ساخت اول دوره :

۲۰۰	هزینه های انتقالی
۱۲۰	هزینه مواد مستقیم
۸۰	دستمزدها
۱۰۰	سربار ساخت

۵۰۰	هزینه های طی دوره :
۹۲۰	هزینه های انتقالی
۷۲۰	هزینه مواد مستقیم
۴۲۰	دستمزدها
۵۰۰	سربار ساخت
۳۰۴۰۰	جمع هزینه های قابل تخصیص

محاسبه مصالح کارهای تکمیل شده و بجا مانده شرکت عمران کابل گسترده:

شرح	میزانهای استناد	مواد	دستمزد	سپار
کالای تکمیل شده	۳'۲۰۰	۳'۲۰۰	۳'۲۰۰	۳'۲۰۰
کالای در جریان ساخت اخذ شده (تأدی در جریان تکمیل شده اند)	۲'۰۰۰	۲'۰۰۰	۱'۴۰۰	۱'۴۰۰
مصارف اتحاد تکمیل شده	۵'۲۰۰	۵'۰۰۰	۵'۰۰۰	۵'۰۰۰
بازال - مجامعی تمام شده کالای در جریان ساخت اول دوره ارزیابی	۲۰'۰۰۰	۱۲'۰۰۰	۸'۰۰۰	۱۰'۰۰۰
بازال - هزینه کمی طی دوره ارزیابی	۹۲'۰۰۰	۷۲'۰۰۰	۴۲'۰۰۰	۵۰'۰۰۰
جمع:	۱۱۲'۰۰۰	۸۴'۰۰۰	۵۰'۰۰۰	۶۰'۰۰۰
بازال بجا مانده و اهدا ارزیابی	۲۰	۱۵	۱۰	۵۲

تخصیص هزینه های منظور شده به تولید

شرح	میزان
کالای تکمیل شده	۳۶۰۰ × ۵۲ → ۲۰۵۲۰۰
کالای در جریان ساخت اخذ شده:	
هزینه های استناد	۲۰۰ × ۲۰ → ۴۰۰۰
مواد مستقیم	۲۰۰ × ۱۵ → ۳۰۰۰
دستمزد	۱۴۰ × ۱۰ → ۱۴۰۰۰
سپار ساخت	۱۴۰ × ۱۲ → ۱۶۸۰۰

۱۰۰'۸۰۰

۳۰۶'۰۰۰

جمع هزینه های تخصیص یافته

سیستم هزینه‌های مرطوبی (مدون اولی) صادره از اولین وارده (FIFO)

کاهش هزینه تولید این روش نیز همانند روش میانگین قابل قیمت است
① جدول مقادیر تولید (جدول مقادیر تولید در هر ماه و W.A و FIFO یکسان است)

② هزینه‌های منظور شده، حساب این دوره:
این قسمت نیز در هر دو روش یکسان است و تفاوتی وجود دارد در این است که در روش میانگین

کالای در جریان ساخت اول دوره اجزای ایست به ریز عوامل هزینه (مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار ساخت) نوشته شود، در صورتی که در روش FIFO ضرورتی به تفکیک بجای نمی آید. کالای در جریان ساخت اول دوره به ریز عوامل هزینه نیست.

③ معادل‌های تکمیل شده و بجای تکمیل شده هر واحد:
معادل‌های این روش همانند معادل‌های روش میانگین است، با این تفاوت که در این روش باید کالای در جریان ساخت اول دوره را تا در جریان تکمیل شده است از معادل‌های تکمیل شده میانگین بکسر نمود.
توجه: معادل‌های تکمیل شده FIFO دقیقاً برابر W.A می‌باشد.

مثال: اطلاعات زیر در مورد شرکت بتا در دست است: (آبان ماه ۷۹، دوره اول)
کالای در جریان ساخت اول دوره ۶۰۰ واحد که از عوامل هزینه با مبلغ ذیل تشکیل شده است:

- مواد مستقیم ۱۸'۰۰۰ ریال
- دستمزد ۲۹'۹۴۰ "
- سربار ساخت ۱۴'۹۸۰ "

- واحد‌های تکمیل شده طی دوره ۸۰۰ واحد
- کالای در جریان ساخت آغاز دوره ۱'۰۰۰ واحد

- هزینه‌های تولید طی دوره ۱'۸۲۰'۵۴۰ ریال
- بهای اولیه هزینه‌های طی دوره ۱'۵۱۱'۵۴۰ "
- بهای تبدیل ۱'۰۷۸'۵۴۰ "

مطلوبت محاسبه تراش هزینه تولید به هر دو روش FIFO و W.A با تفکیک هزینه‌های طی دوره به ریز عوامل تولید برای آبان ماه ۷۹.

ریال

$$\begin{cases} x + y + z = 1'870'840 & \textcircled{1} \\ x + y = 1'511'040 & \textcircled{2} \\ y + z = 1'078'840 & \textcircled{3} \end{cases}$$

$x =$ هزینه مواد مستقیم
 $y =$ دستمزد
 $z =$ سربار ساخت

$$x = \textcircled{1} - \textcircled{2} = 1'870'840 - 1'511'040 = 359'800 \text{ ریال} \quad \textcircled{4}$$

$$y = \textcircled{2} - \textcircled{4} = 1'511'040 - 359'800 = 1'151'240 \text{ ریال}$$

$$z = \textcircled{1} - \textcircled{2} = 1'870'840 - 1'511'040 = 359'800 \text{ ریال}$$

شرکت پست (دوره اول)
ترازش هزینه تولید - روش FIFO
برای آریانا ماه ۷۹

① جدول مقدارهای تولیدی: واحد
 کلای در جریان ساخت اول دوره ۲۰۰ ← مواد ۱۰۰٪ و تبدیل ۱۰٪ تکمیل

ادام تولید ۹ → 8'300 9'000

خوانده های تکمیل شده ۸'۰۰۰
 کلای در جریان ساخت آفرود ۱'۰۰۰ ← مواد ۱۰۰٪ و تبدیل ۵۴٪ تکمیل ۹'۰۰۰

② هزینه های مستطوره شده به حساب داریم: ریال
 کلای در جریان ساخت اول دوره ۷۲'۹۴۰
 هزینه های طی دوره:

مواد مستقیم ۷۹۲'۰۰۰
 دستمزد ۷۱۹'۰۴۰
 سربار ساخت ۳۵۹'۸۰۰

۱'۸۷۰'۸۴۰

۱'۹۳۳'۵۰۰

جمع هزینه های قابل تخصیص

اولین اول معادل آحاد تکمیل شده

سربار ساخت	دستمزد	مواد مستقیم	معادل آحاد تکمیل شده و بجای تمام شده هزینه اهرم: مواد
۸'۰۰۰	۸'۰۰۰	۸'۰۰۰	کلای تکمیل شده
۵۴۰	۵۴۰	۱'۰۰۰	کلای در جریان ساخت آفرود (تادریه تکمیل شده)
(۱۴۰)	(۱۴۰)	(۲۰۰)	کلای در جریان ساخت اول دوره (تادریه تکمیل شده بعد)
<u>۸'۴۰۰</u>	<u>۸'۴۰۰</u>	<u>۸'۸۰۰</u>	معادل آحاد تکمیل شده

روش دوم معادل اتحاد تکمیل شده

شرح	مواد	دستمزد	سربار مستقیم
کالای تکمیل شده	۸'۰۰۰	۸'۰۰۰	۸'۰۰۰
کالای در جریان ساخت اول دوره (بدون ترفیع به دست تکمیل)	(۲'۰۰۰)	(۲'۰۰۰)	(۲'۰۰۰)
واحدی که شروع و تمام شده است در همین دوره بوده است	۶'۸۰۰	۶'۸۰۰	۶'۸۰۰
بده کالای در جریان ساخت اول دوره	۱'	۵۴۰	۵۴۰
کالای در جریان تکمیل شده است			
بده کالای در جریان ساخت اول دوره جهت تکمیل		۴۰	۴۰
معادل اتحاد تکمیل شده	۱'۸۰۰	۱'۴۰۰	۱'۴۰۰
برای هزینه های طرح دوره از زمانه	۷۹۲'۰۰۰	۷۱۹'۰۴۰	۳۵۹'۵۲۰
بده کالای تکمیل شده هر واحد از این بابت	۹۰	۸۵'۴	۴۲'۸

گفته این در این روش فقط در روش ۱۴۵۰ معادل دارد

نکته: برای محاسبه بدهی تمام شده در این روش هزینه های طی دوره تقسیم بر معادل اتحاد تکمیل شده مربوطه می گردد

نحوه تخصیص هزینه ها:
 کالای تکمیل شده:
 کالای در جریان ساخت اول دوره
 اضافه می شود: هزینه های نه برای تکمیل کردن کالای در جریان ساخت اول دوره طی این دوره انجام شده است

هزینه دستمزد: $(۴۰ \times ۱۸۵,۴) = ۳'۴۲۴$
 سربار مستقیم: $(۴۰ \times ۴۲,۸) = ۱'۷۱۲$

جمع هزینه های طی دوره برای تکمیل WIP اول دوره
 برای تمام شده ۲ واحد تکمیل شده از محل کالای در جریان ساخت اول دوره

اضافه می شود: بدهی تمام شده واحدی که شروع و تمام شده در همین دوره بوده است:
 بدهی تمام شده کالای تکمیل شده

کالای در جریان ساخت پایان دوره:

مواد مستقیم: $(۱۰۰۰ \times ۹۰) = ۹۰'۰۰۰$
 دستمزد مستقیم: $(۵۴ \times ۸۵,۴) = ۴۶'۹۲۴$
 سربار مستقیم: $(۵۴ \times ۴۲,۸) = ۲۳'۴۲۸$

۱۴۱'۹۰۴
 ۱'۹۳۳'۵۰۰

تیم هزینه ها را تخصیص می دهد

شرکت نفت (پارس آران)
 گزارش هزینه - روزنامه W.O.A
 برای آبان ۷۹

واحد	مقدار	مقدار در دسترس
واحد اول در جریان ساخت اول دوره	۲۰۰	
واحد های اقدام به تولید طی آبان	۱۸۰۰	۹۰۰۰
واحد های تکمیل شده	۸۰۰	
کالای در جریان ساخت آخر دوره	۱۰۰۰	۹۰۰۰

② هزینه های متراکم شده به حساب دایره :
 کالای در جریان ساخت اول دوره :

بیل	بیل
مواد مستقیم	۱۸'۰۰۰
دستمزد	۲۹'۹۴۰
سربار ساخت	۱۴'۹۸۰
	<u>۶۲'۹۴۰</u>

افزایشی شود هزینه های طی دوره :

مواد مستقیم	۷۹۲'۰۰۰
دستمزد	۲۱۹'۰۴۰
سربار ساخت	۳۵۹'۵۲۰

۱'۸۷۰'۵۴۰

۱'۹۳۳'۵۰۰

جمع هزینه های قابل تخصیص

③ معادل آحاد تکمیل شده و بجای تمام شده حرواحه :

شده	مواد	دستمزد	سربار ساخت
کالای تکمیل شده	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰
WIP آخر دوره - کالای در تکمیل شده	۱۰۰۰	۵۴۰	۵۴۰ (با فرض در دسترس مواد در پایان)
	۹'۰۰۰	۱'۵۴۰	۱'۵۴۰
بیل - بیل تمام شده WIP اول دوره از باقی :	۱۸'۰۰۰	۲۹'۹۴۰	۱۴'۹۸۰
بیل - هزینه های طی دوره بابت :	۷۹۲'۰۰۰	۲۱۹'۰۴۰	۳۵۹'۵۲۰
جمع	۸۱۰'۰۰۰	۷۴۹'۰۰۰	۳۷۴'۵۰۰
			۱'۹۳۳'۵۰۰

۲۲۱/۲۵

۴۳/۲۵

۸۷/۵

۹۰

بیل - بیل تمام شده حرواحه کالای تکمیل شده بابت و

برای مزدین ماه ۲۶

واحد	واحد	مقدار تولید
۵۰۰	۲۳۰۰	واحد های در جریان ساخت اول دوره
۲'۸۰۰	۲۳۰۰	ادام (تولید طی دوره)
۲'۸۰۰	۲۳۰۰	کالای تکمیل شده
۲'۸۰۰	۲'۸۰۰	کالای در جریان ساخت آخر دوره
۱۲'۰۰۰	۱۲'۰۰۰	خرید های منظور شده به حساب دایره
		کالای در جریان ساخت اول دوره
		خرید های طی دوره
	۲۴'۴۰۰	مواد مستقیم
	۵۲'۸۰۰	دستمزد
	۲۹'۴۰۰	سربار ساخت

(با فرض عدم وجود موجودی)

۱۱۸'۸۰۰
۱۳۰'۸۰۰

جمع خرید های قابل تخصیص

استاندارد اجزاء تکمیل شده و بخشی تمام شده هر واحد

توجه	مواد	دستمزد	سربار ساخت
کالای تکمیل شده	۲'۰۰۰	۲'۰۰۰	۲'۰۰۰
کالای در جریان ساخت آخر دوره	۶۰۰	۴۰۰	۴۰۰
کالای در جریان ساخت اول دوره	(۴۰۰)	(۲۰۰)	(۲۰۰)
جمع	۲۴۰۰	۲۴۰۰	۲۴۰۰
خرید های طی دوره بابت:	۲۴'۴۰۰	۵۲'۸۰۰	۲۹'۴۰۰
خرید هر واحد کالای تکمیل شده بابت:	۱۲	۲۴	۱۸
			۵۴

توجه به این که کالای تکمیل شده است

نحوه تخصیص هزینه ها (صورتی بود)

⑤ نحوه تخصیص هزینه ها :

میل	میل	
۱۲۰۰۰		کلای تکمیل شده : کلای در این سافت اول دوره
		انجام می شود: هزینه های این دوره برای تکمیل WIP اول دوره :
	۱۲۰۰۰	مواد مستقیم (۱۰۰۰ x ۱۲)
	۷'۲۰۰	دستزد (۳۰۰ x ۲۴)
	۵'۴۰۰	سربار (۳۰۰ x ۱۸)
		جمع
۱۳'۸۰۰		

بهای تمام شده ۵۰۰ واحد کلای تکمیل شده از عملیات اول دوره
 (اضافه می شود به بقیه تمام شده و موردی که سررسید و خاتمه آنها در

حین دوره بوده است : (۱۵۰۰ x ۵۴)
 بهای تمام شده ۲۰۰ واحد کلای تکمیل شده
 کلای در جریان ساخت - پایان دوره :

۷'۲۰۰	مواد مستقیم (۴۰۰ x ۱۲)
۹'۴۰۰	دستزد (۴۰۰ x ۲۴)
۷'۲۰۰	سربار ساخت (۴۰۰ x ۱۸)

بهای تمام شده کلای در جریان ساخت - آفرود

جمع هزینه های تخصیص یافته

۲۴'۰۰۰

۱۳۰'۸۰۰

توضیحات :

عضوآن هستند و برای های محضرات سالم را ندارند و اینگونه محضرات به دلیل کمبود ایجاد شوند:

۱) به دلیل ماهیت تولید محمول (به دلیل عادی)

۲) به دلیل غیر عادی

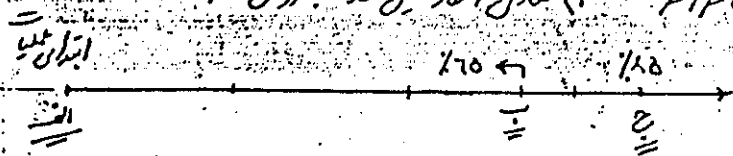
① گاهی در حین تولید محمول به دلیل ماهیت ساخت آن برخی از محضرات و در نتیجه ای محمول سالم را از دست می دهند

چنین محضراتی را ضایعات عادی می گویند. از دیگر جنبه های ضایعات عادی می توان به موارد زیر اشاره کرد:

فرايند توليد در اين شرکت به گونۀ ابيت و توليد يافته الف شروع مي شود و پس از گذشت ۶۵٪ عمليات ساخت «يعني کار و سرمايه» ماده «ب» بر آن افزوده مي شود و پس از گذشت ۱۸۵٪ عمليات ساخت ماده «ج» افزوده مي گردد. مطلوب است:

۱) معادل آحاد تکميل شده بر روش FIFO ۲) معادل آحاد تکميل شده بر روش W.A

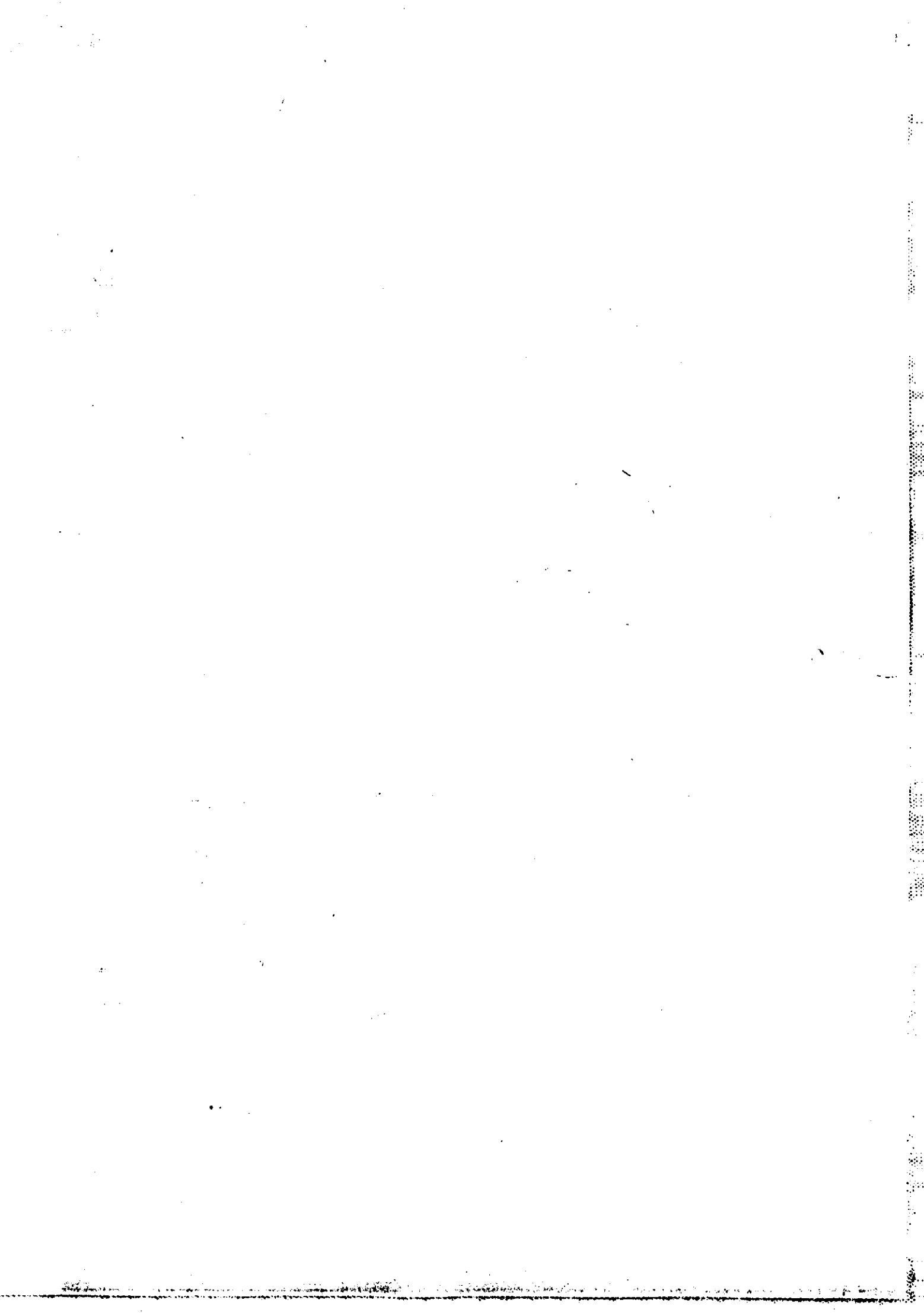
معادل آحاد تکميل شده «FIFO»

شرح	مواد	دستگرد	سر بار ساخت
کالاي تکميل شده	۱۰٬۰۰۰	۱۰٬۰۰۰	۱۰٬۰۰۰
کالاي در جريان ساخت اخذ دوره	۳٬۰۰۰	۲٬۲۵۰	۲٬۲۵۰
فناييات ساده	۴۰۰	۳۲۰	۳۲۰
فناييات غير ساده	۲۰۰	۸۰	۸۰
کالاي در جريان ساخت اول دوره	(۲٬۰۰۰)	(۱٬۲۰۰)	(۱٬۲۰۰)
معادل آحاد تکميل شده	۱۱٬۶۰۰	۱۱٬۴۵۰	۱۱٬۴۵۰

۷۸٪ > ۸۰٪

معادل آحاد تکميل شده «W.A»

شرح	مواد	دستگرد	سر بار ساخت
کالاي تکميل شده	۱۰٬۰۰۰	۱۰٬۰۰۰	۱۰٬۰۰۰
کالاي در جريان ساخت اخذ دوره	۳٬۰۰۰	۲٬۲۵۰	۲٬۲۵۰
فناييات ساده	۴۰۰	۳۲۰	۳۲۰
فناييات غير ساده	۲۰۰	۸۰	۸۰
معادل آحاد تکميل شده	۱۳٬۶۰۰	۱۲٬۶۵۰	۱۲٬۶۵۰

تقسیم هزینه های دواپوششیانی (غذایی) :

دواپوششیانی را در هر شرکت فعالیت دارنده ای تهران به هم در سه بخش تقسیم نمود:

۱) دواپوششیانی:

دواپوششیانی هستند که مستقیماً در راستای هدف شرکت فعالیت می کنند و برای مثال در شهر کوی

تولیدی، دواپوششیانی نقش دواپوششیانی را دارند

۲) دواپوششیانی:

دواپوششیانی هستند که برای ارائه خدمات به دواپوششیانی شکل شده اند و صرفاً آنها در واقع تأمین برخی از

نیازهای دواپوششیانی است. برای مثال در یک شرکت تولیدی، رستوران یک دواپوششیانی است

از آنجایی که فعالیت دواپوششیانی در راستای ارائه خدمات به دواپوششیانی است لذا هزینه های این دواپوششیانی

باید دواپوششیانی تخصیص یابد که از خدمات آنها بجزه بندی شوند.

علاوه بر اشاره شده در سایر دواپوششیانی متشکل از دو نوع سرمایه می باشد:

الف) سرمایه مستقیم: سرمایه ای است که مستقیماً در خود آن دواپوششیانی می افتد.

ب) سرمایه غیر مستقیم: سرمایه ای است که در سایر دواپوششیانی می افتد ولی بخشی از آن به دواپوششیانی که از

خدمات آن دواپوششیانی استفاده کرده اند تخصیص می یابد.

برای تعیین سرمایه غیر مستقیم (تقسیم هزینه های دواپوششیانی) سه روش وجود دارد:

۱) روش مستقیم یا یک طرفه (۲) روش پدالی یا معیار بهره یا گام به گام (۳) روش متقابل یا ریاضی

مثال:

شرکت آفا دارای دو دواپوششیانی (عملیاتی) به نامهای دواپوششیانی ساخت و دواپوششیانی خدمات است. این شرکت به شکل

ارائه خدمات به دو دواپوششیانی مذکور، دو دواپوششیانی رستوران و تعمیرات را ایجاد کرده است.

برای تقسیم هزینه های دواپوششیانی رستوران و تعمیرات به ترتیب از منابع تعداد پرسنل و سطح زیرین استفاده می شود.

خلاصه اطلاعات مربوط به دوره گذشته به شرح زیر است:

دواپوششیانی	سرمایه مستقیم	تعداد پرسنل	مترتج - سطح زیرین
عملیاتی ساخت	۵۰۰۰۰	۲۰۰	۴۰۰
رستوران	۱۰۰۰۰۰	۱۵۰	۲۰۰
پوششیانی رستوران	۲۵۲۰۰۰	۵۰	۱۰۰
تعمیرات	۳۷۸۰۰۰	۵۰	۱۵۰
	۲۱۳۰۰۰۰	۴۵۰	۹۵۰

- مشابهت : (۱) تقسیم هزینه های دوایر پشتیبانی بر روی مستقیم
 (۲) ... ..
 (۳) ... .. متقابل (بیاضی)

① روش مستقیم :

در این روش از تقسیم هزینه های دوایر پشتیبانی به هم دیگر صرف نظر می شود و هزینه های دوایر پشتیبانی صرفاً به دوایر عملیاتی تقسیم می گردد. حسن این روش ساده است و معایب این روش آنست که اولاً :
 تقسیم دقیق انجام نمیشود و ثانیاً برای کنترل هزینه ها در برابر تسخیر مسئولیت روش نادرستی نیست.

دایره	بازان سروار مستقیم (سرباز قابل از تقسیم)	نفر تعداد پرسنل	نسبت	بازان سهم از هزینه های دایره سروار
عملیات حمل	۵۰۰'۰۰۰	۲۰۰	$\frac{۲۰۰}{۳۵۰}$	$۲۵۲'۰۰۰ \times \frac{۲۰۰}{۳۵} = ۱۴۴'۰۰۰$
.. ..	۱'۰۰۰'۰۰۰	۱۵۰	$\frac{۱۵۰}{۳۵۰}$	$۲۵۲'۰۰۰ \times \frac{۱۵۰}{۳۵} = ۱۰۸'۰۰۰$
پشتیبانی و درمان	۲۵۲'۰۰۰	-	-	۲۵۲'۰۰۰ (از آن)
.. تعمیرات	۳۷۸'۰۰۰	-	-	-
	۲'۹۳۰'۰۰۰	۳۵۰	۱	- ۰ -

دایره	نسبت	بازان سهم از هزینه های دایره تعمیرات	بازان سروار مستقیم	بازان کل سروار
۴۰۰	$\frac{۴}{۷}$	$۳۷۸'۰۰۰ \times \frac{۴}{۷} = ۲۱۴'۰۰۰$	$۱۴۴'۰۰۰ + ۲۱۴'۰۰۰ = ۳۵۸'۰۰۰$	۸۶۰'۰۰۰
۳۰۰	$\frac{۳}{۷}$	$۳۷۸'۰۰۰ \times \frac{۳}{۷} = ۱۶۲'۰۰۰$	$۱۰۸'۰۰۰ + ۱۶۲'۰۰۰ = ۲۷۰'۰۰۰$	۱'۲۷۰'۰۰۰
-	-	-	-	-
-	-	(۳۷۸'۰۰۰)	-	-
۷۰۰	۱	- ۰ -	۶۳۰'۰۰۰	۲'۹۳۰'۰۰۰

چنانگونه که ملاحظه می شود در این روش هزینه سروار مستقیم دوایر پشتیبانی صرفاً به دوایر تولیدی (عملیاتی) تقسیم می گردد و از تقسیم هزینه های آنها به دیگر واحدهای عملیاتی که در این روش اولویت تقسیم هزینه های دوایر پشتیبانی اهمیت ندارد.

② روش پایداری (ترجمه به روش باقیمانده) :

در این روش تعیین اولویت تقسیم بسیار حائز اهمیت است. در این روش فعالیت بخشی از خدمات ارائه شده دوایر پشتیبانی به یکدیگر منتقل گرفته نمیشود.

ادارتت تسخیم متکرر براس من دراصل تعیین می شود : (۱) هزینه بیشتر (۲) درصدها از خدمات بیشتر

$$\left[\begin{array}{l} \text{مقدار در مورد تعداد پرسنل} \\ \frac{200}{150} \rightarrow \frac{5}{4} \end{array} \right]$$

در این روش بعد از اینکه اداریت تسخیم هزینه های دوائر پشتیبانی تعیین گردید، برای تسخیم هزینه های دوائر پشتیبانی اول تمام دوائر عملیاتی و دوائر پشتیبانی در نظر گرفته می شوند. پس از تسخیم هزینه های اولین دوائر پشتیبانی نوبت به دوائر پشتیبانی دوم می رسد که برای تسخیم هزینه های دوائر پشتیبانی دوم، دوائر پشتیبانی اول از حساب حذف می شود. « در حقیقت از روش های تسخیم هزینه دوائر پشتیبانی، خود آن دوائر پشتیبانی تسخیم نمی شود. »

دایره	بازال سر بار مستقیم	مستقیم - غیر مستقیم	نسبت	بازال - سهم از هزینه دوائر غیر مستقیم
عملیاتی ساخت	۵۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۵۰٪	$378000 \times 50\% = 189000$
تعمیرات	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۷٫۵٪	۱۴۱۷۵۰
پشتیبانی ستوران	۲۵۲۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۲٫۵٪	۴۷۲۵۰
تعمیرات	۳۷۸۰۰۰	۰	-	(۳۷۸۰۰۰)
	۲۱۳۰۰۰	۸۰۰۰۰	۱	-

نفره تعداد پرسنل	نسبت	بازال - سهم از هزینه های دوائر غیر مستقیم	بازال - سهم بار مستقیم	بازال - سر بار کل
۲۰۰	۲۰٪	$\frac{20}{35} (252000 + 47250) = 171000$	۳۴۰۰۰۰	۸۴۰۰۰۰
۱۵۰	۱۵٪	۱۲۸۲۵۰	۲۲۰۰۰۰	۱۲۲۰۰۰۰
-	-	(۲۹۹۲۵۰)	-	-
۳۵۰	۱	-	۶۳۰۰۰۰	۲۱۳۰۰۰۰

۳) روش متقابل (بیاضی)

در این روش ابتدا سر بار دوائر پشتیبانی براس من معادلات بیاضی درست می آید، پس از آن سهم سر بار دوائر پشتیبانی این سر بار درست کرده به سایر دوائر تخصیص می یابد. در روش مستقیم، از خدمات ارائه شده توسط دوائر پشتیبانی به سایر دوائر پشتیبانی صرف نظر می شود. در روش متقابل، بابت آن فقط بخش از خدمات ارائه شده توسط دوائر پشتیبانی به سایر دوائر پشتیبانی نادیده گرفته می شود. در روش متقابل، با بیاضی از ارائه خدمات دوائر پشتیبانی به سایر دوائر پشتیبانی صرف نظر نمی شود و از آنجا که

این روش بهترین روش است. ولی در عمل زمان بسیار کمی در این روش صرف می شود. اما با این روش می توانیم به راحتی به جواب برسیم.
 کارایی و دقت بسیار بالا خواهد بود.
 مراحل روش ریاضی:

- ۱- درصد ارائه خدمات دوایر پشتیبانی، به مدیر مشخص می شود.
- ۲- هزینه های دوایر پشتیبانی بر حسب معادلات خطی نوشته می شود.
- ۳- معادلات بصورت حتماً حل شده و هزینه های کل هر دایره پشتیبانی مشخص می گردد.
- ۴- هزینه های تعیین شده در بند ۳ فوق در جدول تسهیم بین دوایر مختلف تسهیم می شود.

(۱) تمرین ۶ صفحه ۳۴۱ :

دو دایره خدمات شرکت تهران علاوه بر ارائه خدمات به دوایر تولیدی، به یکدیگر نیز خدمات ارائه می کنند. ارتباط بین دوایر فوق به شرح زیر می باشد:

دوایر خدمات	درصد خدمات ارائه شده			
	تولیدی		خدمات	
	۱	۲	۳	۴
۳	۵۰٪	۴۰٪	۱۰٪	—
۴	۴۰٪	۴۰٪	—	۲۰٪

مطلوب است:

- (۱) تسهیم هزینه های سربار دوایر خدمات.
- (۲) محاسبه جمع هزینه های سربار کارخانه خرید از دوایر تولیدی در صورتیکه هزینه های سربار دوایر تولیدی قبل از هرگونه تسهیم برآورد ۲۲۰۰۰ ریال و ۲۹۰۰۰ ریال باشد.

$$\begin{cases} y = 10000 + 0.12z \\ z = 81800 + 0.1y \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} y = 12000 \\ z = 10000 \end{cases}$$

جمع	دوایر تولیدی		دوایر خدمات		تسهیم (تسهیم)
	۳	۴	۱	۲	
۷۹۸۰۰	۸۱۸۰۰	۱۰۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۹۰۰۰	
—	۱۲۰۰	(۱۲۰۰۰)	۶۰۰۰	۴۱۰۰۰	۵۰
—	(۱۰۰۰۰)	۲۰۰۰	۴۰۰۰	۴۰۰۰	۲
۷۹۸۰۰	—	—	۳۲۰۰۰	۳۷۸۰۰	

بند زیر را به صورت مساوی اضافه کنید:

با فرض اینکه اطلاعات داده شده در مورد سر بار برآوردی باشد و بنای جذب سر بار، ساعت کار مستقیم باشد و ساعت کار برآوردی در دایره تولیدی (۱) و (۲) به ترتیب 740^h ساعت و 1890^h باشد:

(۱) نرخ جذب سر بار در هر کدام از دایره تولیدی (۱) و (۲) تعیین کنید.

$$\text{نرخ} = \frac{320000}{740} = 50 \text{ ریال}$$

$$\text{نرخ} = \frac{37800}{1890} = 20 \text{ ریال}$$

(۲) با فرض اینکه ساعت کار واقعی دایره تولیدی (۱) و (۲) به ترتیب 650 و 1850 ساعت باشد، سر بار جذب شده هر دایره را بدست آورید.

نرخ جذب سر بار $\times$ بنای واقعی = سر بار جذب شده

دایره (۱) $250 \times 50 = 32500$ ریال

دایره (۲) $1850 \times 20 = 37000$ ریال

(۳) با فرض اینکه سر بار واقعی دایره تولیدی (۱) و (۲) به ترتیب 34000 ریال و 35000 ریال باشد، اضافه یا کسر جذب سر بار را تعیین کنید.

سر بار واقعی - سر بار جذب شده = اضافه (کسر) جذب سر بار

کسر جذب سر بار $32500 - 34000 = 1500$ ریال (۱)

اضافه جذب سر بار $37000 - 35000 = 2000$ ریال (۲)

فرمول مربوط به فصل (۹)

سر بار ثابت - کل سر بار واقعی - بودجه شده

+ نرخ جذب سر بار $\times$ ساعت کار واقعی = انحراف هزینه سر بار

- نرخ جذب سر بار ثابت $\times$ (ساعت کار بودجه شده - ساعت کار واقعی) = انحراف ظرفیت سر بار

مثال تمرین ۸ صفحه ۳۶۳ :

شرکت تولیدی پارک دارایی دو دایره تولیدی ساخت و مونتاژ و ۳ دایره خدماتی را می توان، تعمیرات و نگهداری و نیز نگاه می باشد. خلاصه هزینه ها و سایر اطلاعات مورد نیاز قبل از تسخیم هزینه های دایره خدماتی برای سال مالی منتهی به ۳۱ شهریور ۱۳۰۰، به شرح زیری باشد:

دایره تعمیراتی

دایره خدماتی

ساخت	موتاز	نیزگاه	تعمیرات و نگهداری کارخانه	رستوران
۱'۴۵۰'۰۰۰	۲'۵۰۰'۰۰۰	۹۰'۰۰۰	۸۲'۱۰۰'	۸۷'۰۰۰
۳'۱۲۰'۰۰۰	۹۵۰'۰۰۰	—	۶۵'۰۰۰	۹۱'۰۰۰
۱'۳۵۰'۰۰۰	۱'۱۵۰'۰۰۰	۷۵'۰۰۰	۵۴'۱۰۰'	۶۲'۰۰۰
۵۴۲'۵۰۰	۴۲۲'۵۰۰	۳۱'۰۰۰	۲۷'۰۰۰	۴۲'۰۰۰
۲۸۰	۲۰۰	۱۲	۸	۲۰
۸۱'۰۰۰	۷۲'۰۰۰	۱۷۵۰	۲'۰۰۰	۴۸'۰۰۰

خریدهای نیزگاه، تعمیرات و نگهداری و رستوران به ترتیب بر بنیای ساعت کار مستقیم و سطح زیر بنا و تعداد کارکنان تقسیم می شود. هیچگونه انحراف سر بار کارخانه وجود ندارد. کلیه محاسبات را به نزدیکترین ریال روند نمایند.

- مطلوبت:
- ۱) محاسبه سهم دایره ساخت از هزینه های سر بار دایره تعمیرات و نگهداری با فرض آنکه هزینه های دایره خدماتی صرفاً به دایره تولیدی تقسیم شود.
  - ۲) محاسبه سهم دایره موتاز از هزینه های سر بار دایره نیزگاه با فرض آنکه هزینه های دایره خدماتی صرفاً به دایره تولیدی تقسیم شود.
  - ۳) الف) محاسبه سهم دایره تعمیرات و نگهداری از هزینه های سر بار رستوران.
ب) سهم دایره رستوران از هزینه های سر بار دایره تعمیرات و نگهداری.
با فرض آنکه هزینه های سر بار دایره خدماتی علاوه بر دایره تولیدی به دایره خدماتی (اولویت) تقسیم با دایره آن است که بیشترین هزینه را داشته باشد) نیز تقسیم می گردد.

دایره	ریال - سر بار مستقیم	قررتیج - زیر بنا	نسبت	خریدهای نیزگاه - تعمیرات و نگهداری	ریال - سهم از هزینه های دایره نیزگاه	نسبت
عملیات ساخت	۱'۳۵۰'۰۰۰	۸۱'۰۰۰	۵۵%	۱۱۱'۷۴۰	۵۴۲'۵۰۰	۵۴/۲۵%
موتاز	۱'۱۵۰'۰۰۰	۷۲'۰۰۰	۴۵%	۹۱'۴۴۰	۴۲۲'۵۰۰	۴۳/۲۵%
نشیانی نیزگاه	۱۴۰'۰۰۰	—	—	—	—	—
تعمیرات و نگهداری	۲۰۳'۲۰۰	—	—	(۲۰۳'۲۰۰)	—	—
رستوران	۲۴۰'۰۰۰	—	—	—	—	—
جمع	۴'۱۰۳'۲۰۰	۱۴۰'۰۰۰	۱	—	۱'۰۰۰'۰۰۰	۱۰۰%

برای سهم از هزینه های بازسازی رستوران	نسبت	تعداد پرسنل	برای سرپرست مستقیم	(الف) دایره
۱۳۴'۴۰۰	۱/۵۴	۲۸۰	۱'۶۵۰'۰۰۰	عمارت سافت
۹۲'۰۰۰	۱/۴۰	۲۰۰	۱'۱۵۰'۰۰۰	موتناژ
۵'۷۴۰	۱/۲۴	۱۲	۱۴۰'۰۰۰	پشتبان نیروگاه
→ ۳'۱۸۰	۱/۱۲	۸	۲۰۳'۲۰۰	تعمیرات و نگهداری
(۲۴۰'۰۰۰)	-	-	۲۴۰'۰۰۰	رستوران
<u>-۰-</u>	۱/۸۰۰	<u>۵۰۰</u>	<u>۴'۱۰۳'۲۰۰</u>	

(ب) صفر (چون اولویت تسخیم مطرح است با عبارت دیگر روش تسخیم گام به گام یا پذیرایی می باشد و در مرحله اول هزینه های دایره پشتیبان رستوران تسخیم شده است و لذا از هزینه های دایره خدمات تعمیرات و نگهداری هیچ بخشی به دایره رستوران تعلق نمی گیرد)

پایان ۲۵، ۸۰

